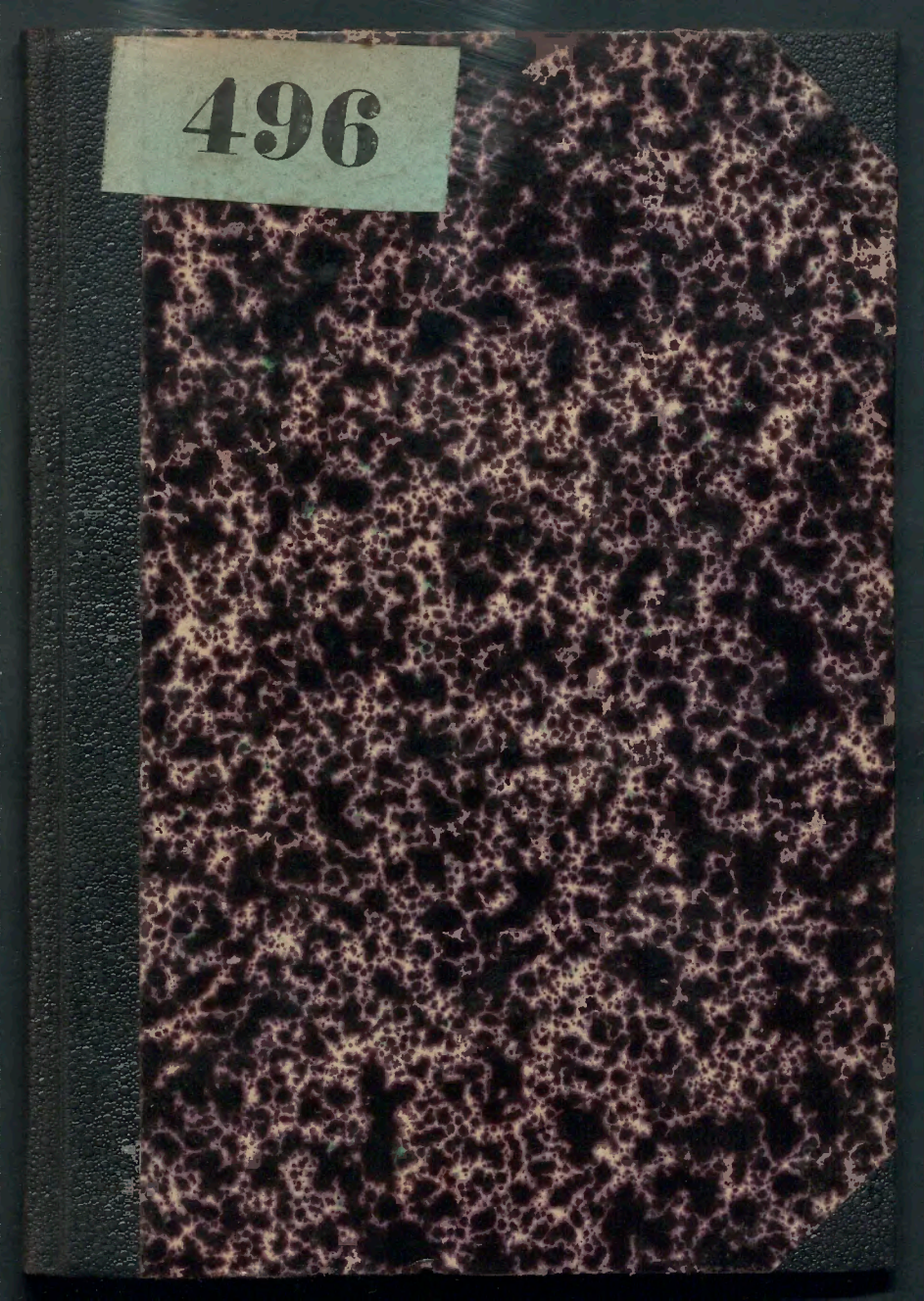
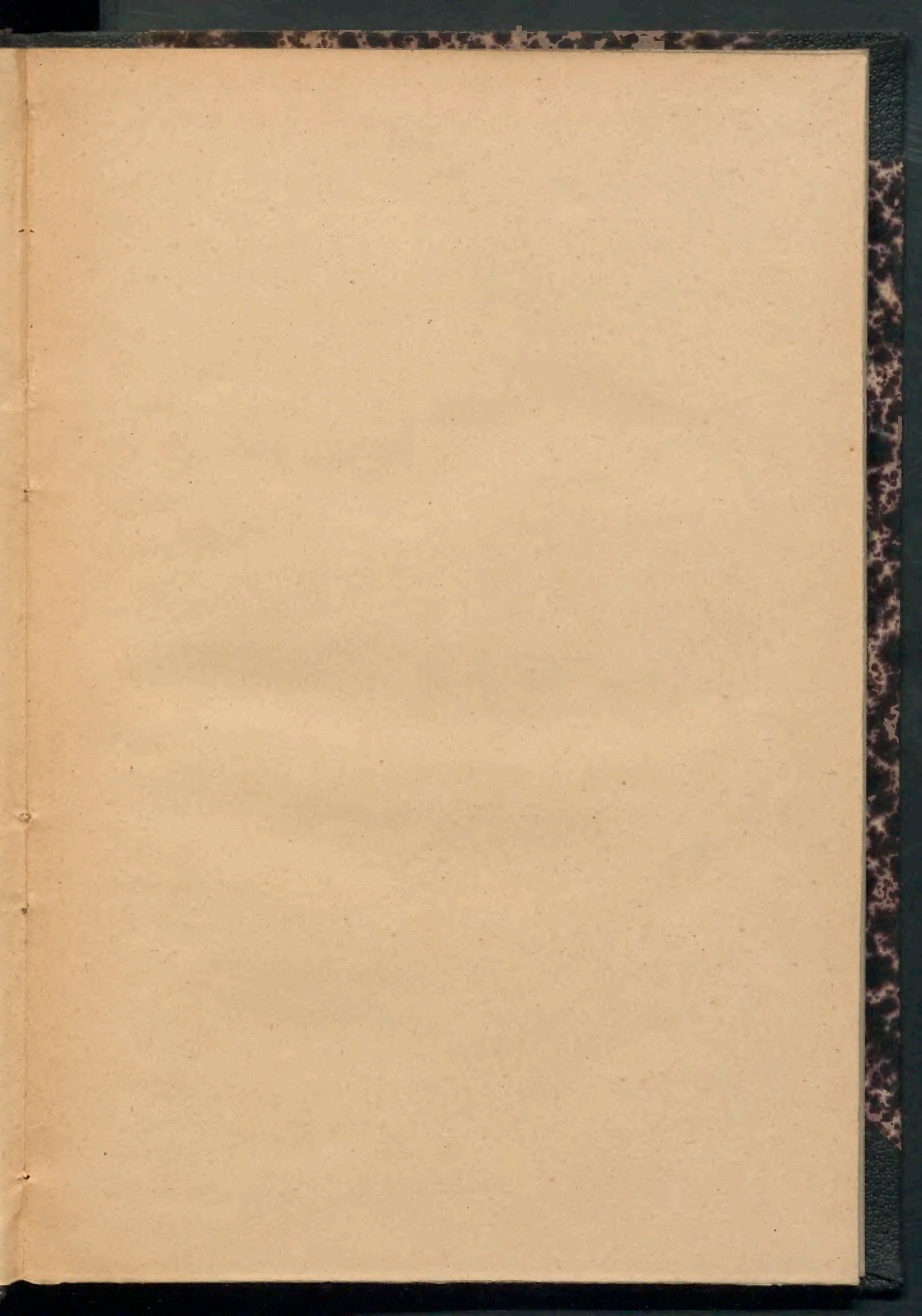
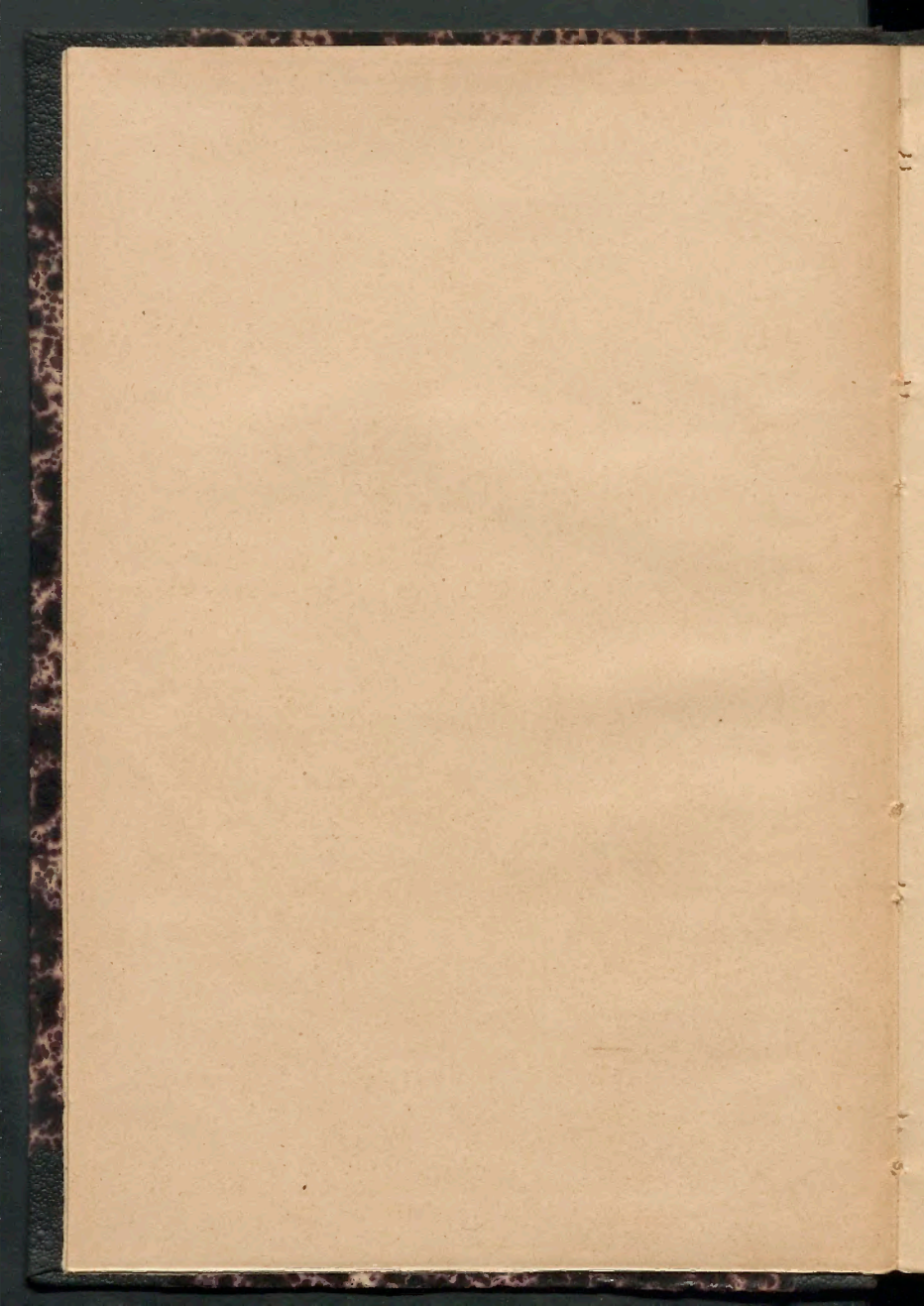

496

m. 49~~7~~6

ԵՒՎՄ Ի ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۲۶ جاذی الاول ۳۱۳ و ۴ تشرین ثانی
۳۱۱ تاریخلی و ۵۶۵ نومرولی رخصتنامہ سیلہ نشر اولمشدر

مصارفی آمریقان میوزونو شرکتی طرفندن تسویه اولندرق طبع اولمشدر

ԻՍԹԱՆՊՈԼՏԱ

ՄԱԹՊԱՂԱԻ

Ա. ՅԱԿՈՒՐ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

=

1895

PLATE I. URBANIZATION

PLATE I. URBANIZATION
PLATE I. URBANIZATION

PLATE I. URBANIZATION

PLATE I. URBANIZATION

PLATE I. URBANIZATION

PLATE I. URBANIZATION

1882

ԵՆՎՄ Ի ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ

ԱԼԼԱՀԸՆ ՔԵԼԱՄԸՆՏԱ ՊԵՅԱՆ

ՕԼՈՒՆՏԸՂԸ ԻԻԶՐԷ

Ալլահըն քելամը տիւնեանըն խիլգաթըն-
տա ֆէտէրին վէ Օղըն պիրլիյինի պերրագ
պիր թարգտա թա'լիմ էտէր, պինա"էն 'ա-
լէյն Ենվմ ի Մուգատտէսին թախսիս օլուն-
մասընտա տախի 'այնի հագիլգաթ թա'լիմ
օլունուր: Աթիտէքի այէթլէրտէ Ենվմ ի
Մուգատտէս հագգընտա օլան թա'լիմէ տիլ-
գաթ էտէլիմ:

«Քէլամ իպթիտատէ մէվճուտ իտի, վէ Քէլամ
Ալլահըն նէգտինտէ իտի, վէ Քէլամ Ալլահ իտի:
Պու Քէլամ իպթիտատէ Ալլահըն նէգտինտէ իտի:
Հէր շէյ անըն վասըթասըլէ վիւճուտէ կէլտի, վէ
վիւճուտէ կէլմիշ օլանլարտան անսըգ պիր շէյ
վիւճուտէ կէլմէտի:» Յովհ. 1. 1—3:

«Տիւնեատա իտի, տիւնեա տախի անըն վասը-
թասըլէ վիւճուտէ կէլտի իսէ տէ, տիւնեա անը
թանըմատը: Քէնտինինքինէ կէլտի, վէ քէնտինին-
քիլէր անը գապուլ էթմէտիլէր: Ամմա հէր քիմ
անը գապուլ էթտի իսէ, անլէրէ, եա'նի իամինէ
իման էտէնլէրէ էվատ Ուլլահ օլմագըղղա սէլանի-
յէթ վէրտի: Պոււնլարըն թէվէլլիւտիւ տախի նէ
գանտան վէ նէ թէն իրատէթինտէն վէ նէ տէ ին-

ասն իրատէթիւտէն, անճազ Ալլահտան իտի: Վէ քէլամ թէն օլուպ՝ ՚ինայէթ վէ հագիգաթլէ մէմլու օլարագ, սրամըղտա սաքին օլտու. պիզ տախի անըն ճէլալինի Փէտէրին Իպն ի վահիտինին ճէլալի տէյիւ կէօրտիւք» Յովհ. 1. 10—14:

«Ալլահ զէման ը գատիմտէ, նիչէ գըթ՛ալար վէ նիչէ թարղարտա, փէյղամպէրլէր վասըթասըյէ էճտատա սէօյլէմիշ օլարագ, պու սօն կիւնլէրտէ տախի, հէր շէյէ վարիս նասպ էյլէյիպ՝ ՛ալէմիյնի տախի վասըթասըյէ խալգ էյլէտիյի Օղլու իւն պիզէ սէօյլէտի» Եբր. 1. 1, 2:

Թէքվին իւլ Մախլուգաթ քիթապընըն իւք պապընտան շունու էօյրէնիրիզ:

«Ալլահ իպթիտատէ սէմավաթ ու զէմինի խալգ էյլէտի: Վէ զէմին թէհի վէ խալի . . . իտի» Թէք. 1. 1, 2:

Զէմինին նէ գատար վագթ թէհի վէ խալի գալտըղը հագգընտա Ալլահըն քէլամընտա պիւր շէյ տէնիլմէմիշ տիր: Օլա պիլիւր քի խալիգիմիզ թէհի վէ խալի զէմինին ինսանա վէ սա՛իր տիրի մախլուգաթա իգամէթկեհահ օլմասընը միւնասիպ կէօրտիւյիւ վագթա գատար, չօգ սէնէլէր վէ պէլքի փէք չօգ ՛ասըլար զէմինին օլ թէհի վէ խալի հալը տէվամ էթմիշ տիր:

Գիթապ ը Մուգատտէսի տիգգաթլըճա միւթալա՛ա էթտիյիմիզտէ, կէօրէճէյիզ քի Ալլ

լահրմըզ իւշ իւգնիւմտէ օլան Եէհօվա տըր, վէ վէրիւմիշ օլան էմըլէր փէտէր, Օղոււ վէ Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան, եա'նի իւշ իւգնիւմտէ օլան Ալլահ ը վահիա թարաֆընտան վէրիւմիշ տիր: Պուհտան մա'տա 'Ահտ ը 'Աթիգ վէ 'Ահտ ը ճէտիա իքիսի տէ Բուհ իւլ Գուտսըն իլհամըյէ եազըլմըշ օլտըղընտան անլէրին պիրիլինի կէօրէճէյիգ: Իպն Ուլլահ պու տիւնեատա իքէն «Քիթապլար» նամըյէ թէքրար պէ թէքրար 'Ահտ ը 'Աթիգին հալի պուլունտըղը մուհարրէրաթը իմա էտէր իտի, վէ անըն թա'լիմլէրինտէն աթիտէքի ֆըգրալարա պու նօգթա ի նազարլէ տիգգաթ էթմէք ֆա'իտէլի օլա պիլիւր:

«Յիտուս տախի անլէրէ ճէվապէն՝ Բիթապլարը վէ Ալլահըն գուտրէթինի պիլմէտիլինիգտէն գէլալէթտէ սինիգ . . . տէտի:» Մատթ. 22. 29:

«Օ տախի անա՝ էկէր Մովսէս իլէ փէյլամպէրլէրի տիկլէմէլլէրսէ, էմվաթտան պիրի գըյամ էթսէ տախի իլգամ օլուհմայաճազլար՝ տէտի:» Ղուկ. 16. 31:

«Օ գէման քիթապլարը անլամագ իչիւն գիհնլէրինի աչտը:» Ղուկ 24. 43:

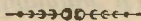
«Քիթապլարը թէթէպպիւ՝ էտինիգ. զիրա անլէրլէ էպէտի հայաթա մալիք օլուրըզ զանն էտէրսինիգ, վէ պէնիմ իչիւն շէհատէթ էտէն անլէր տիր:» Յովհ. 5. 39:

«Զիրա էկէր Մովսէսէ ինանմըշ օլսայըտընըզ,

պանա ինանըր իտինիզ . զիրա օ պէնիմ հագգըմ-
տա եագտը : Ամմա անըն քիթապլարընա ինանմա-
տըղընըզ հալտէ , պէնիմ սէօզլէրիմէ նա՛սըլ ինա-
նաճագսընըզ » Յովհ 5. 46, 47 :

Պօղոս ըհսուլ Տիմոթէոսա կէօնտէրտիյի
ըիսալէտէ պէօյլէ եագըյօր ,

«Քիւթիւպ ի Մուգատտէսէյի տախի չօճուգ-
լըգտօն պէրու պիլիսին . վէ պուկար սէնի Յի-
սուս Քրիստոստա օլան իման վասըթասըլլէ խէլաս
իչիւն 'ալիմ էթմէյէ զատիր տիր : Պիւթիւն Քի-
թապ իլհամ ը իլահի օլուպ՝ թա՛լիմ վէ թա՛զիր վէ
իսլահ . իչիւն վէ սալահ խուսուսընտա օլան թէ՛տիպ
իչիւն ֆա՛հտէլի տիր » 2 Տիմ. 3. 15, 16 :

ԱՏԵՆ ՁԵՆՆԵԹԻՆՏԵՔԻ

ԵԷՎՄ Ի ՄՈՒԳԱՏՏԵՍ

Եէվմ ի Մուգատտէս հագգընտա օլան
իւք էմր , խիլգաթտա Ալլահ թարաֆընտան
վէրիւլիչ օլարագ Թէք . 2. 3 այլէթինտէ մու-
հարրէր տիր :

«Վէ Ալլահ խալգ էտէրէք իչէտիյի իչին քեաֆ-
ֆէսինտէն եէտինճի կիւնտէ իսթիրահաթ էյլէտի-
յի իչիւն Ալլահ անը միւկարէք զըլարագ թագտիս
էյլէտի » Թէք . 2. 3 :

Խիլգաթըն սօն իչի ինսան իտի քի , ալ-
թընճը կիւնտէ եարատըլտը , վէ անտէն սօնկ-

րա կէլէն կիւն՝ Եէվմ ի Մուգատտէս օլարագ
Ալլահ թարաֆընտան միւպարէք գըլընըպ
թագտիս օլունտու, պէոյլէճէ Պտէն պաղչէ-
սինտէ իլք իշ հաֆթասընտան էվվէլ ինսան
իսթիրահաթ կիւնիւ օլան օլ Եէվմ ի Մու-
գատտէսի կէչիրտի քի, օլ կիւն ինսանըն
իսալիգի թարաֆընտան միւպարէք գըլընըպ
թագտիս օլունմըշ խտի: Պու էն գատիմ օլան
Եէվմ ի Մուգատտէս օլ մուգատտէս կիւն խտի
քի, անը Ագամ, Աբէլ, Ենուվք, Նոյ, Աբրա-
համ, Իսահակ վէ Յակոբ վէ Յակոբըն օղու-
լարը Մըսրա կիթտիքլէրինտէ հըֆզ էթտիլէր:

Յակոբըն օղուլարը Մըսըրտա սաքին օլ-
տըզլարը միւտտէթտէ Եէվմ ի Մուգատտէսի
հըֆզ էթտիքլէրինէ տա՛իր Ալլահըն քէլա-
մընտա պիր շէյ մուհարրէր տէյիլ տիր: Պէլ-
քի էն տօղրու թէսավվուր պու օլա պիլիր
քի, անլէրտէն չօգ տիյանէթքեար ատէմլէր
Ալլահըն էմրինէ հիւրմէթ էթտիլէր, վէ փէք
չօզլարը էօյլէ էթմէքտէ գուսուր էթմիշ օլ-
սունլար: Մըսրիլէրին իսրայէլիլէրտէն թա-
լէպ էթտիքլէրի իշ Եէվմ ի Մուգատտէսի
հըֆզ էթմէքտէն անլէրի պիզզարուրէ մահրում
պրագմայաճագ խտի. չիւնքի թալէպ օլունան
իշ կիւնլիւք իշի օլմայըպ, անկարեա իլէ ան-
լէրէ թա՛նին օլունմըշ իշ խտի. վէ պու եօլ

իլէ Իսրայէլիւէր պիրի պիր արտը սըրա ալ-
 թը կիւն իշէյէրէք, վէ եհտինճի կիւնտէ իս-
 թիրահաթ էտէրէք, եհտի կիւն տէվամ իւզ-
 ըէ չարըրպ զահմէթ չէքմէքտէն զիյատէ իշ
 կէօրիւլիւր օլտըղընը, վէ Նէվմ ի Մուգատ-
 տէստէ իսթիրահաթ էթմէք զարար օլմայըպ
 քեար օլտըղընը, վէ Բապպըն չէրի'աթը պաշ-
 գա խուսուսլարտա օլտըղը կիպի' պու խու-
 սուստա տախի օլ չէրի'աթը հըֆզ էտէնլէ-
 ըին խայըր իշիւն օլտըղընը էօյրէնմիշ օլա պի-
 վրէր իտի' նասըլ քի պէօյլէ օլտըղընը ա-
 տէմլէր կիթաիքճէ էօյրէնտիլէր :

Սինա տաղընտան վէրիւմիշ օլան օն էմրլէր
 տահա օլ վագթ թէպլիղ օլունմամըշ իտի ի-
 սէ տէ, պունտան Ալլահըն չէրի'աթընըն նա-
 մա'լիւմ օլտըղընը իսթինթաճ էթմէմէլի իզ-
 հալ պունուն 'աքսի օլտըղընա տա'իր էլի-
 միզտէ իսպաթ վար տըր, վէ պու' ֆօթի-
 ֆարըն զէվճէսի թարաֆընտան Յովսէփին
 զինայա իղվա օլունտըղը վագթ Յովսէփին շու-
 եօլտա ճէվապ վէրմէսինտէն եա'նի “Նա'սըլ
 պու պէօյիւք քէօթիւլիւլիւ իշլէմէքլէ Ալլահա
 գարըր կիւնահ էտէլիւմ,” տէմէսինտէն աշի-
 քեար տըր : Վագա'ա օլ վագթ զինայը մէն'
 էտէն էմրին վէրիւմիշ իտիլինէ տա'իր Ալլահըն
 քէլամընտա պիր շէյ տէնիւմէմիշ տիր :

ԵՒՎՄ Ի ՄՈՒԳԱՏՏԵՍԻՆ

'ԱՀՏԸ 'ԱԹԻԳ ԻՏԱՐԷՍԻՆՏԵ ԹՈՒԹՏԸՂԸ

ՄԵՎԳԸ'

Պէնի Իսրայէլին Մըըըտան 'ալտէթլէրին~ տէն սօնկրա, եա'նի Եէվմ Ի Մուգատտէսին Խալիզիմիզ թարաֆընտան թագտիս օլուն~ մասընտան թագըրիպէն 2,500 սէնէ սօնկրա Խուր. 16. 15—30 այթթլէրտէ շէյլէ մու~ հարրէր տիր:

«Վէ Մովսէս անլէրէ՝ Պու Րապպըն սիգէ եէ~ մէք իչիւն վէրտիյի էքմէք տիր: Րապպըն էմը էթտիյի շէյ պու տըր. հէր քէս եէյէճէյինէ կէօրէ անտէն տէվչիրիպ, հէր պիրինիգ չատըրընտա պու~ լունանլար իչիւն՝ նուֆուսընըզ մըգտարը իւզրէ ատէմ պաշընա պիրէր 'օմէր ալասընըզ՝ տէտի: Պէնի Իսրայէլ տախի էօյլէ եափըպ, քիմի չօգ՝ քի~ մի ազ տէվչիրտի: Վէ 'օմէրլէ էօլլտիւքլէրինտէ՝ չօգ տէվչիրէնէ արթմատը, վէ ազ տէվչիրէնէ էք~ սիլմէտի: հէր քէս եէյէճէյինէ կէօրէ տէվչիրմիշ իտի: Վէ Մովսէս անլէրէ՝ Պիր քիմսէ սապահա գատար անտէն ալը գօմասըն՝ տէտի իսէ տէ, Մով~ սէսի տիկլէմէյիպ պա'զըլարը անտէն սապահա գա~ տար ալը գօտըլար, վէ գուրթլանըպ գօգտու: Մովսէս տախի անլէրէ զազապլանտը: Իմտի անը հէր քէս հէր սապահ քէնտի եէյէճէյի գատար տէվ~ շիրիր իտի, վէ կիւնէշ գըզտըգտա էրիր իտի:

«Վէ ալթընճը կիւնտէ հէր պիրի իչիւն իքիչէր 'օմէր օլարագ' իքի գաթ էքմէք տէվչիրտիլէր . վէ ճէմա'աթ րէ"իսլէրինին քեաֆֆէսի կէլիպ' Մովսէսէ խապէր վէրտիքլէրինտէ, օ անլէրէ տէտի քի' Բապպըն սէօյլէտիյի պու տըր . եարըն Բապպ իւչիւն սէպթ օլան մուգատտէս րահաթ կիւնիւ տիր . փիչիրէճէյինիզի փիչիրինիզ, վէ խաչայաճաղընըզը խաչայընըզ, վէ Ֆազլա գալանըն հէփսինի սապահա հըֆզ օլունմագ իչիւն եանընըզտա ալը գօյոււնըզ : Անլէր տախի Մովսէսին էմր էյլէտիյի կիպի անը սապահա ալը գօտըլար, վէ նէ գօգտու, նէ տէ գուրթլանտը : Վէ Մովսէս' Անը պու կիւն եէյինիզ . զիրա պու կիւն Բապպըն րահաթ կիւնիւ օլմաղլէ անը պու կիւն սահրատա պուլմայաճագսընըզ : Անը ալթը կիւն տէվչիրէճէքսինիզ, վէ լաքին րահաթ կիւնիւ օլան եէտինճի կիւնիւ պուլունմայաճագ տըր' տէտի . վէ եէտինճի կիւնտէ գավմտան պա'զըլարը տէվչիրմէյէ չըգտըլար, ամմա պուլմատըլար : Վէ Բապպ Մովսէսէ' նէ՝ վագթա գատար էմրլէրիմի վէ շէրի'աթըմը հըֆզ էթմէքտէն իմթինա' էտէճէքսինիզ : Պազընըզ, Բապպ սիզէ րահաթ կիւնիւնիւ վէրտի . օլ սէպէպտէն ալթընճը կիւնտէ Օ սիզէ իքի կիւնիւք էքմէք վէրիւր . հէր պիրինիզ մէքեանընտա օթուրսըն, եէտինճի կիւնտէ պիր քիմսէ եէրինտէն չըգմասըն' տէտի . վէ գավմ եէտինճի կիւնտէ իսթիրահաթ էյլէտի :» Խուր. 16. 15—30 :

Այլահ պու էմրի պույուրտըգտան սօնկրա պէնի իսրայէլէ պէրրիյէ եօլճըլըզլարը էսնասընտա մէննի եէտինճի կիւնտէ վէրմէյիպ

անճաղ ավթընճը կիւնտէ իբր գաթ մէնն վերմէսիյլէ Եէվմ ի Մուգաստտէսի հըֆղ էթմէյէ անլէրի մէճպուր գըլտը, վէ պու եօլ իլէ պիւթիւն գավմա գըրգ սէնէ գատարըրգըլարընը խարիգ իւլ 'ատէ վէճհլէ իհասն էթմէսիյլէ Եէվմ ի Մուգաստտէսի անլէրէ թէղէքքիւր էթտիրիւր իտի:

Շիմտի շէրի'աթըն Սինա տաղընտան վէրլէսի հիքեայէսինէ կէլիրիղ: Մովսէսին եէտիլէ թահրիւր օլունտըղը իւղրէ Սլլահըն հուզուրընըն տէլիլէրի շօգ վէ 'աղիմ իտի: Հայըֆ քի պէնի իսրայէլ գավմը վասըթասըլէ պիւթիւն պէնի ատէմէ ին'ամ պույուրուլըշ օլան վէ ճն էմըլէրտէ խիւլասա վէճհլէ միւնտէրիճ պուլունան էվամիր ի իլահիլէ թա պու կիւնէ գատար փէքնագիս սուրէթտէ տիգգաթ ճէլլպ էթմիշ վէ հըֆղ օլունմըշ տըր:

«Օլ վաղթ Բապպ Մովսէսէ՝ իշթէ պէն դօյու պուլութ իչիւտէ սանա կէլիրիմ, քի գավմ սէնին իլէ միւքեալէմէ էլլէտիյիմի իշիտէլէր, հէմ տախի սանա իլ էլ էպէտ ինանալար՝ տէտի. Մովսէս տախի գավմըն սէօղլէրինի Բապպա նագլ էլլէտի: Վէ Բապպ Մովսէսէ տէտի քի, գավմա կիթ վէ անլէրի պու կիւն վէ եարըն թագտիս էլլէ, վէ լիպասլարընը եըյգայըպ, իւչիւնճիւ կիւնէ հազըր օլսոււնլար. զիրա իւչիւնճիւ կիւնտէ Բապպ պիւթիւն գավմըն կէօղլէրի էօնիւնտէ Թուր ի Սինա

իւզէրինէ նիւզուլ էաէճէք տիր : Վէ սէն՝ Տաղա չըգմագտան , եախօտ անըն քէնարընա տօզուն- մագտան սագընընը՝ տէյէրէք գավմա հէր թա- րաֆտա հուտուտ թա'սին էտէսին . տաղա հէր տօ- գունան մութլագա գաթլ օլունաճագ տըր :»
Խուր. 19. 9—12 :

«Վէ իւչիւնճիւ կիւնտէ սապան օլտըգտա կէօք կիւրիւթիւլէրի վէ շիմչէլէր վէ տաղըն իւզէրին- տէ պիր պուլութ օլտու , վէ զիյատէսիյլէ շիտ- տէթլի պօրու սէտասը վուզու՝ պուլտու . վէ օր- տուկեանտա օլան գավմըն քեաֆֆէսի թիթրէտի : Վէ Մովսէս Ալլահա միւլագաթ էթմէք իչիւն գավ- մը օրտուկեանտան չըգարտը . անլէր տախի տա- ղըն ալթընտա սուրտըլար : Վէ Թուր ի Սինա՝ Բապպ անըն իւզէրինէ աթէչլէ նազիլ օլտըղըն- տան , պիլ քիւլլիյէ թիւթէր իտի . վէ տիւմանը քիւլլան տիւմանը կիպի չըգարագ՝ պիւթիւն տաղ զիյատէսիյլէ թիթրէր իտի : Վէ պօրունըն սէտասը կիթտիքճէ զիյատէ քէսպ ի շիտտէթ էթմէսիյլէ Մովսէս սէօյլէտի , Ալլահ տախի անա պիր սէտա իլէ ճէվապ վէրտի :» Խուր. 19. 16—19 :

«Վէ Ալլահ պու սէօղլէրին ճիւմլէսինի սէօյլէ- յիպ տէտի քի , Պէն սէնի էսարէթ խանէսի օլան Մըսըր տիյարընտան չըգարան Ալլահըն Եէհօվա իմ :

«Հուզուրըմտա սէնին զայրի իլահլարըն օլմասըն :

«Քէնտիկ իչիւն փութ եափմայասըն . նէ հօգա- րըտա սէմատա՝ նէ աչազըտա ղէմինտէ՝ նէ զէմին ալթընտա սուլարտա պուլունան շէյլէրտէն հիչ պիրինին սուրէթինի եափմայասըն : Անլէրէ սէճտէ ու իպատէթ էթմէյէսին . զիրա պէն սէնին Ալլահըն

Եւհօվա՝ պանա պուղղ էտէնլէրտէն՝ փէտէրլէր կիւ-
նահընը օղուլլարտա իւչիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ
նէսլէ գատար արայան զայուր Ալլահ իմ: Վէ պէնի
սէվիպ էմրլէրիմի հըֆղ էտէնլէրէ պին նէսլէ գատար
'ինայէթ էտէրիմ:

«Ալլահըն օլան Եւհօվանըն իսմինի պիհուտէ
հէրէ զիքը էթմէյէսին. զիրա Եւհօվա քէնտի իս-
մինի պիհուտէ հէրէ զիքը էտէնի թէպրիյէ էթ-
մէզ:

«Րահաթ կիւնիւնիւ թագտիս էթմէք իչիւն,
անը խաթրընտա թութասըն: Ալթը կիւն չալը-
չըպ հէր իչինի իչլէյէսին. Փագաթ եէտինճի
կիւն սէնին Ալլահըն օլան Եւհօվանըն ըհաթ կիւ-
նիւ տիր. նէ սէն, նէ օլլըն, նէ գըղըն, նէ գու-
լըն, նէ ճարիյէն, նէ հայվանըն, նէ տէ զափու-
լարընըն տախիլինտէ օլան միւսաֆիրին հիչ պիր
իչ իչլէմէյէսինիզ. զիրա Եւհօվա ալթը կիւնտէ
սէմայը վէ զէմինի վէ տէնիզի վէ անլէրտէ պու-
լունանըն քեաֆֆէսինի խալզ էտիպ, եէտինճի
կիւնտէ իսթիրահաթ էյլէտի. պու ճիհէթլէ Եւհօ-
վա ըհաթ կիւնիւնիւ միւպարէք գըղըպ թագտիս
էյլէտի:

«Փէտէրինյէ վէ վալիտէկէ հիւրմէթ էտէսին,
թա քի սէնին Ալլահըն օլան Եւհօվանըն սանա
վէրտիյի տիյար իւզէրինտէ 'էօմրիւն ուղուն օլա:

«Գաթլ էթմէյէսին:

«Ձինա էթմէյէսին:

«Սըրգաթ էթմէյէսին:

«Գօնչընըն 'ալէյինտէ եալան շէհատէթ էթմէ-
յէսին,

«Գօնչընըն խանէսինէ թամա՛ էթմէյէսին. գօնչընըն զէվճէսինէ եա գուլընա եա ճարիյէսինէ եա էօքիւզիւնէ եա մէրքէպինէ, վէ գօնչընըն հիշ պիր շէյինէ թամա՛ էթմէյէսին :

«Վէ պիւթիւն գալմ կէօք կիւրիւլթիւէրինի վէ շիմշէքլէրի վէ պօրուներն սէտասընը վէ տաղըն թիւթտիւյիւնիւ կէօրտիւլէր, վէ գալմ կէօրտիւքտէ՛ կէրի շէքիլիպ ուզագտան տուրարագ, Մովսէսէ՛ Պիզիմ իլէ սէն միւքեալէմէ էյլէ, վէ տինլէրիզ. ամմա պիզիմ իլէ Ալլահ միւքեալէմէ էթմէսին, օլմայա քի էօլէլիմ՝ տէտիլէր : Մովսէս տախի գալմա՛ Գօրգմայընըզ, զիրա Ալլահ սիզի թէճրիպէ էթմէք վէ կիւնահ էթմէյէսինիզ տէյիւ անըն գօրգուսը էօնիւնիւզտէ օլմագ իչիւն կէլտի՛ տէտի : Վէ գալմ ուզագտա տուրաու, Մովսէս տախի Ալլահըն պուլուռնտըղը գարա պուլուլթա եազլաշտը :

«0 զէման Բապպ Մովսէսէ տէտի քի՛ Պէհի Իսրայէլէ պէօյլէ սէօյլէ. Սիզ, սէմատան սիզին իլէ թէքէլլիւմ էթտիյիմի կէօրտիւնիւզ :» Խուր. 20. 1—22.

«Վէ Բապպ Մովսէսէ խիթապէն՝ Տաղա եանըմա չըզըպ օրատա տուր, վէ սանա թաշ լէվհալարը հէմ անլէրէ թա՛լիմ իչիւն եազտըղըմ շէրի՛աթ իլէ էմրլէրի վէրէճէյիմ՝ տէտի :» Խուր. 24. 12 :

«Իմտի Մովսէս իլէ Թուրի Սինատա միւքեալէմէյի թէմամ էթտիքտէ, Ալլահըն փարմաղըյլէ եազըլմը թաշ լէվհալարը օլան իքի՛ ատէտ շէհատէթ լէվհալարընը անսա վէրտի :» Խուր. 31. 18 :

«Վէ օրտույա եազլաշտըլընտա պուզաղըյը վէ րագս էթմէլէրինի կէօրմէքլէ, Մովսէսին զագապը

‘ալէվլէնիս’ լէվհալարը էլինտէն աթարագ՝ անլէրի տաղըն աշաղըսընտա փարէլէտի։» Խուր. 32. 19:

«Վէ Բապպ Մովսէսէ՝ քէնտին իչիւն էվլէլքիւլէր կիպի թաշտան իքի զըթ’ա լէվհա Կոնասըն, վէ փարէլէտիլին էվլէլքի լէվհալար իւզէրինտէ օւլան սէօզլէրի օլ լէվհալարա Կազայըմ: Վէ սապահա հազըր օլ. վէ սապահլայըն Թուրի Սինայա չըզըպ’ օրատա տաղըն պաշընտա հուզուրըմտա տուր։» Խուր. 34. 1, 2:

«Իմտի օրատա Բապպըն հուզուրընտա զըրգ կիւն զըրգ կէճէ տուրուպ’ էքմէք Կէմէտի վէ սու իչմէտի, վէ լէվհալար իւզէրինտէ ‘ահտըն սէօզլէրի օլան օն էմրլէրի Կազտը։» Խուր. 34. 28:

«Բապպ տաղտա աթէշ իչինտէն սիզին իլէ Եիւզ Եիւզէ սէօյլէշտի. (Բապպըն քէլամընը սիզէ իխպար էթմէք իչիւն պէն օ զէման Բապպ իլէ սիզին արանըզտա տուրտըմ, զիրա աթէշտէն գօրգուպ տաղա չըգմատընըզ). վէ տէտի քի,

«Սէնի էսարէթ խանէսի օլան Մըսըր տիյարընտան չըգարան Ալլահըն Եէհօվա պէն իմ. Հուզուրըմտա սէնին զայրի իլահլարըն օլմասըն:

«Քէնտին իչիւն փութ Կափմայասըն. նէ Կօզարըտա սէմատէ, նէ աշաղըտա գէմինտէ, նէ գէմին ալթընտա սուլարտա պուլուհան շէյլէրտէն հիչ պիրինին սուրէթինի Կափմայասըն: Անլէրէ սէճտէ ու ‘իպատէթ էթմէյէսին, զիրա պէն սէնին Ալլահըն Եէհօվա պանա պուզզ էտէնլէրտէն փէտէրլէր կիւնահընը օղուլարտա իւչիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ նէսլէ գատար արայան զայուր Ալլահ իմ. Վէ

պէնի սէվիպ՝ էմրլէրիմի հըֆզ էտէնլէրէ պին նէսլէ
գատար 'ինայէթ էտէրիմ :

«Ալլահըն օլան Եէհօվանըն իամինի պինուտէ եէ-
րէ զիքը էթմէյէսին . զիրա Եէհօվա քէնտի իամինի
պինուտէ եէրէ զիքը էտէնի թէպրիյէ էթմէզ :

«Ալլահըն օլան Եէհօվանըն սանա էմր էյլէտիյի
կիպի թագտիս էթմէք իչիւն , բահաթ կիւնիւ-
նիւ հըֆզ էտէսին : Ալթը կիւն շալըշըպ հէր ի-
չինի իչէյէսին . ֆագաթ եէտինճի կիւն սէնին Ալ-
լահըն օլան Եէհօվանըն բահաթ կիւնիւ տիր . նէ
սէն , նէ օլլըն , նէ զըզըն , նէ քէօլէն , նէ ճարի-
յէն , նէ էօքիւզիւն , նէ մէրքէպին , նէ տէ հայվան-
լարընտան պիրի , վէ նէ գափուլարընըն տախի-
լինտէ օլան միւսաֆիրին հիչ պիր իչ իչէմէյէսինիզ ,
քի քէօլէն վէ ճարիյէն սէնին կիպի իսթիրահաթ
էտէլէր : վէ Մըսըր տիյարընտա գուլ օլմուշ իտի-
յինի վէ Ալլահըն օլան Եէհօվա սէնի օրատան
գուտրէթի էլ վէ ուզանմըշ գօլ իլէ չըգարտըզընը
խաթրընտա հըֆզ էյլէյէսին . պու էճլտէն Ալլահըն
օլան Եէհօվա սանա բահաթ կիւնիւնիւ հըֆզ էթ-
մէյի էմր էյլէտի :

«Ալլահըն օլան Եէհօվա սանա էմր էթտիյի կի-
պի , փէտէրիկէ վէ վալիտէկէ հիւրմէթ էտէսին ,
թա քի 'էօմրիւն ուզոււն օլա , վէ Ալլահըն օլան
Եէհօվանըն սանա վէրտիյի տիյար իւզէրինտէ սա-
նա խայր կէլէ :

«Գաթլ էթմէյէսին :

«վէ զինա էթմէյէսին :

«վէ սըրգաթ էթմէյէսին :

«Վէ գօնչըն 'ալէյհինտէ եալան շէհատէթ էթմէ-
յէսին :

«Վէ գօնչընըն զէվճէսինէ թամա' էթմէյէսին . վէ
գօնչընըն խանէսինէ եախօտ թարլասընա եախօտ
քէօլէսինէ եախօտ ճարիյէսինէ եախօտ էօքիւզիւ-
նէ եախօտ մէրքէպինէ, վէ գօնչընըն հիչ պիր շէ-
յինէ թամա' էթմէյէսին :

«Րապպ պու քէլամարը պիւթիւն ճէմա'աթը-
նըզա տաղտա աթէչ վէ պուլութ վէ տիւման ի-
շինտէն եիւքսէք սէսլէ սէօյլէյիպ, պիր շէյ 'իւավէ
էթմէտի . վէ անլէրի իքի թաշ լէվհա իւզէրինէ
եազըպ պանա վէրտի : Վէ գարանլըղըն իշինտէն
օլ սէսի իշիթտիյինիզտէ, տաղ տախի աթէշտէ եա-
նար իքէն, սըպթլարընըղըն րէ"իսլէրինին քեաֆ-
ֆէսի իլէ իխթիյարլարընըզ պանա եանաչըպ, իչ-
թէ Ալլահըմըզ Րապպ պիզէ ճէլալ ու 'ազամէթինի
կէօսթէրտի, պիզ տախի անըն սէսինի աթէչ իշին-
տէն իշիթտիք . պու կիւն Ալլահ ինսան իլէ թէ-
քէլիւմ էթտիքտէն սօկրա, ինսան սաղ գալտըղը-
նը կէօրտիւք : Վէ շիմտի պիզ նիշիւն էօլէճէյիզ
(զիրա պու 'ազիւմ աթէչ պիզի թէլէֆ էտէճէք տիր) .
էյէր պիզ Ալլահըմըզ Րապպըն սէսինի պիր տահա
իշտիր իսէք' էօլիւրիւզ : Ջիրա ճիւմլէ պէշէրտէն
աթէչ իշինտէն թէքէլիւմ էտէն հայ Ալլահըն սէ-
սինի պիզիւմ կիպի քիւմ իշիթտի տէ սաղ գալտը :
Մէն եազլաչըպ' Ալլահըմըզ Րապպըն սէօյլէյէճէյի
սէօզլէրին քեաֆֆէսինի տինլէ . վէ Ալլահըմըզ Րապպ
սանա հէր նէ սէօյլէր իսէ, սէն պիզէ սէօյլէ, պիզ
տախի տինլէր վէ իճրա էտէրիզ' տէտինիզ : Վէ
պանա սէօյլէտիյինիզտէ' Րապպ սէօզլէրինիզի ի-

չիթտի, վէ Բապպ պաննա՝ Պու գավմըն սաննա սէօյլէտիյի սէօզլէրի իչիթտիմ. ճիւմլէ սէօյլէտիք-լէրի տօղրու տըր: Քեաշքի գալլլէրի տախի պէօյ-լէ օլա իտի տէ, պէնտէն գօրգմաղլէ՝ քէնտիլէրինէ վէ օղուլլարընա իլ էլ էպէտ խայր կէլմէք իւզրէ տա՛իմա հէփ էմրլէրիմին իճրասընտա պուլունա իտիլէր:» Թէս. Յ. 4—29:

«Օլ թաշ լէվհալարը՝ եա՛նի Բապպըն սիզին իլէ 'ազտ էթտիյի 'ահտըն լէվհալարընը ալմադ իւզրէ տաղա չըգտըղմտա, տաղտա գըրգ կիւն գըրգ կէճէ գալլպ էքմէք եէմէտիմ վէ սու իչմէտիմ: Օլ վազթ Բապպ պաննա Ալլահ փարմաղլլէ եազըլը իքի գըթ'ա թաշ լէվհալարը վէրտի, վէ անլէրին իւզէրինտէ թէճէմմիւ՝ կիւնիւնտէ տաղտա աթէշ իչինտէն Բապպըն սիզէ սէօյլէտիյի քէլամըն քեաֆ-ֆէսի եազըլը իտի: Իմտի օլ գըրգ կիւն գըրգ կէ-ճէնին նիհայէթիտէ, Բապպ պաննա 'ահտըն լէվհա-լարը օլան շօլ իքի գըթ'ա թաշ լէվհալարը վէրտի: Վէ Բապպ պաննա, Գալլ, 'աճէլէթէն պուրատան էն. զիրա Մըսըրտան չըգարտըղըն գավմըն ֆէսա-տա վարըպ անլէրէ էմր էյլէտիյիմ թարիգտէն չա-պուք սափարադ՝ քէնտիլէրինէ տէօքմէ փութ եափ-տըլար՝ տէտի: Վէ եինէ Բապպ պաննա խիթապէն՝ Պէն պու գավմը կէօրտիւմ, վէ իչթէ սերքէշ պիր գավմ տըր: Պէնի պրազ, անլէրի հէլաք էտիպ իսմլէրինի կէօյիւն ալթընտան մահլ էտէյիմ. վէ սէնի անլէրտէն գուվլէթլի վէ պէօյիւք պիր միւ-լէթ եափաճաղըմ՝ տէտի:

«Օլ վազթ տէօնիւպ, օլ իքի գըթ'ա 'ահտ լէվ-հալարը իքի էլիմտէ օլարադ, տաղտան էնտիմ,

տաղ տախի ամէնէն եանար իտի : Վէ կէօրտիւմ քի՛ Ալլահընըզ Րապպա կիւնահ էտիպ, քէնտիլէրինիզէ տէօքմէ պուզաղը եափմաղլէ, Րապպըն սիզէ էմր էյլէտիյի թարիգտէն չապուք սափմըչ իտինիզ : Պէն տախի օլ իքի գըթ'ա լէվհայը թուլթուպ, իքի էլիմտէն ամթորմ : վէ անլէրի կէօղլէրինիզին էօնիւնտէ փարէլէտիմ : Վէ Րապպը զազապա կէթիրմէք իչիւն անըն 'ինտինտէ քէօթիւ օլանը իչլէմէքլէ ճիւմլէ էթտիյինիզ կիւնահ սէպէպինտէն՝ էվվէլքի կիպի գըրգ կիւն գըրգ կէճէ Րապպըն հուզուրընտա եէրէ գափանըպ, էքմէք եէմէտիմ վէ սու իչմէտիմ : Ջիրա Րապպըն սիզի հէլաք էթմէք իչիւն 'ալէյհինիզէ զազապա կէլտիյի խըչմ ու զազապընտան գօրգտըմ, լաքին Րապպ պէնի պու տէֆ'ա տախի տինլէտի :» Թէս. 9. 9-19 :

«Օ գէման Րապպ պանա խիթապէն՝ Սէն էվվէլքիլէր կիպի թաշտան իքի գըթ'ա լէվհա եօնուպ տաղա հուզուրըմա չըգ : վէ սէն աղաճտան պիր թապութ եափ : Պէն տախի պու լէվհալար իւզէրինէ օլ էվվէլքի փարէլէտիյինլ լէվհալար իւզէրինտէ օլան սէօղլէրի եազարըմ, վէ սէն անլէրի թապութա գօյասըն՝ տէտի : Իմտի սէնթ աղաճընտան պիր թապութ եափտըմ, վէ էվվէլքի կիպի թաշտան իքի գըթ'ա լէվհա եօնուպ՝ օլ իքի գըթ'ա լէվհա էլիմտէ օյարագ տաղա չըգտըմ : Վէ Րապպ էվվէլքի թահրիրի կիպի թէճէմիւլ՝ կիւնիւնտէ տաղտա ամթէչ իչինտէն Րապպըն սիզէ սէօյլէտիյի օն էմրլէրի օլ լէվհալար իւզէրինէ եազըպ՝ անլէրի պանա վէրտի : Պէն տախի տէօնիւպ տաղտան էնտիմ, վէ Րապպըն պանա էմր էյլէտիյի կիպի լէվհալարը,

իչինտէ գալմալարը իչիւն, եափտըղըմ թապութա
գօտըմ :» Թէս. 10. 1—5.

Օն էմրլէր արասընտա Ալլահ ֆարգ գօմ
մամըլ տըր. հէր պիր էմր քէնտիսինտէն
սօնկրա կէլէն էմր նէ գատար մուհիմմ խէ
'այնի տէրէճէտէ մուհիմմ տիր, 'այնի վա
գըթտա իրատ օլունմըլ վէ 'այնի լէվհալար
իւզէրինէ պիրլիքտէ գազըմըլ տըրլար: Ալ
լահըն պիրլէշտիրտիյինի այըրմաղա, վէ պիւ
թիւն շէրի'աթըն իլահի Միւ"էլլիֆինին իչինի
թասհիհ էթմէյէ քիմ ճէսարէթ էտէր:
Պէօյլէ էմրլէր արասընտա Եէվմ ի Մուգատ
տէսէ տա"իր օլան էմր քէնտի մէվգը'ինաէ
հա"իզ օլտըղը էհէմմիյէթտէ պէր գարար
տուրուր, վէ պիզլաթ Ալլահա 'ա"իտ օլան
էմրլէրտէն հէման սօնկրա կէլիր: Ալլահըն
քէնտի կլիյլէ "րահաթ կիւնիւնիւ թագտիս
էթմէք իչիւն, անը խաթըրնտա թութասըն".
տէյիւ եազտըղը քէլամլար նէ աղըր տըր:
Ճիւմլէնին խալիզի թարաֆընտան պույուրըլմըլ
օլան պէօյլէ պէրրագ պիր էմրի նագզ էթմէք
լիքտէ' ինսանըն գալպինտէն մէյտանէ կէլէն
թէրսլիք նէ' սճընաճագ պիր հալ տըր: Քի
թապը Մուգատտէսի Ալլահըն քէլամը մա
գամընտա գապուլ էտէնլէրտէն չօղը՝ Եէվմ ի
Մուգատտէսի պիր րահաթ կիւնիւ էտէրլէր,

վէ “Բահաթ կիւնիւնիւ թաթտիս էթմէք ի-
չիւն անը խաթրընտա թութ” վէ “Եէտիննճի
կիւն Ալլահըն Բապպա սէպթ կիւնիւ տիր”,
տէյիւ մուհարրէր օլտըղընը ունուտուրլար :
Իչտէն իսթիրահաթ էթմէք Եէվմ ի Մու-
գատտէստէ՝ Կա’նի իւչ իւգնիւմտէ օլան Եէ-
հօվանըն խիլգաթտա միւպարէք գըլլպ թադ-
տիս էթտիյի կիւնտէ խրիսթիյանըն իճրա Ե-
տէճէյի վազիֆէնին Կալընըզ պիր գըսմը տըր :

Տիգգաթա շայան պիր խուսուս տըր քի,
տէօրտիւննիւ էմր էօյլէ քէլիմաթլէ թէպլիղ
օլընմըշ տըր քի, իւչ իւգնիւմտէ օլան Եէ-
հօվա թարաֆընտան ’Ահա ը ’Աթիգ իսարէսի
էննասընտա գավմ ը Եէհուտա թէպլիղ օլըն-
մըշ օլուպ հիւքմի ճարի օլաճագ շէրի’աթա
մութապըզ վէ ույղուն կէլտիյի կիպի, խիլ-
գաթտա պիւթիւն տիւնեա իչիւն թադտիս
օլընան Եէվմ ի Մուգատտէսէ տախի մու-
թապըզ վէ ույղուն կէլիր : Շունա տախի
տիգգաթ օլընմալը տըր քի, օն էմրէրտէն
անճագ տէօրտիւննիւ էմր տիր քի, իպլթի-
տատէն պէնի ատէմէ պույուրուլմըշ տէյիւ
Քիթապ ը Մուգատտէստէ իսպաթ վար տըր :
Պէօյլէ պիր էմր ագաէմճէ իլք վալիտէյնիմի-
զէ վէրիլմիշ օլարագ անըն իճրասը անլէրէ
վէ անլէրին զիւրիյէթինէ էմր օլընմըշ ի-

տի: Պէօյլէ օլտըղը հալտէ Տէօրտիւննճիւ էմր անճագ Եէհուտիլէրէ 'ա'իտ տիր տէյիւ պա' զըլարըն իտտի'ա էթմէսի նէ' գատար Եանկըլ տըր. հագիգաթը հալ պու տըր քի պու էմր պիւթիւն ինսան ճինսինէ մէնսուպ օլան պիր էմր կիպի խուսուսիյէ միւմթազ տըր. վէ Եէհուտի գավմընըն մէվճուտ օլմասընտան թագրիպէն 2,500 սէնէ էվվէլ Խալիգիմիզ թարաֆընտան վէրիվիշ տիր: Հէմ անճագ պու էմր տիր քի, անա "խաթըրնտա թուլթ" քէլիմէսի զամմ օլունմըշ տըր. օլ քէլիմէ իլէ Սլլահ խուսուսի վէճհլէ պու էմրին էվվէլ տէն մէվճուտ օլմասընա տիգգաթըմըղը տա'վէթ էթտիյի կիպի, անըն միւնասիպ սուրէթատ հըֆզ օլունմասը իչիւն անը խաթըրտա թուլթմամըղա տախի տիգգաթըմըղը ճէլպ էտէր: վէ էկէր Մատթ. 24. 20 յէ միւրաճա'աթ էտէճէք օլուր իսէք, օրատա իպն Ուլլահ Եէր իւզէրինտէ պուլունարըղ վագթ քէնտի շակիրտիլէրինէ սէպթ կիւնիւնիւ խաթրտա թուլթմաղը նասըլ էօյրէթտիյինի վէ խարապը թասմիմ օլունմըշ շէհրտէն — քի անը անլէրէ խապէր վէրիյօր իտի — գաշմալարը սէպթ կիւնիւնտէ օլմասըն տէյիւ տու'ա էթմէլէրինի թա'լիմ էթտիյինի կէօրիւրիւզ: Պէօյլէ պիր գաշմաղը իճրասը հէր

հալտէ լազրմ՝ օլան պիր 'ամէլ օլտըղընտան մէն՝ էթմէյօր իսէտէ, Եէվմ ի Մուգատտէստէ իճրասը գարուրի օլան իչլերի պիլէ էքսիլթմէք թարիդինի կէօսթէրիյօր, վէ պէօյլէճէ եիւզլէրճէ սէնէլէր մուգատտէմ Եէհուտիլէրէ թա՛լիմ օլունտըղը միսիլլու Եէվմ ի Մուգատտէսի հըֆզ էթմէյի իխթար էտէր :

Ա՛տ. 15. 27—29 տա սէհվէն խաթա էթմիչ օլան զաթ իչիւն կիւննահ գուրպանը Ալլահ թարաֆընտան էմր օլունմրչ տըր, վէ օլ պապըն 30 վէ 31ինճի այէթլէրինտէ “Պիր քիմսէ . . . միւթէճասիրանէ հարէքէթ էտէճէք օլուրսա Բապպը թահգիր էթմիչ օլլուր . օլ քիմսէ զավմը արասընտան միւնգաթի՝ օլաճագ . Բապպըն քէլամընը թահգիր էտիպ էմրինի նազզ էթտիյի իչիւն օլ քիմսէ մութլագա միւնգաթի՝ օլաճագ տըր”, տէյիւ մուհարրէր տիր : վէ օլ պապըն 32—36 ալէթլէրինտէ պիր ատէմին օտուն տէվչիրտիյինտէն տօլայը ըէսմէն ըէճմ օլունտըղը մուհարրէր տիր :

«Վէ պէնի Իսրայէլ պէրրիյէտէ իքէն՝ սէպթ կիւնիւնտէ պիր ատէմի օտուն տէվչիրմէքտէ պուլտըլար : վէ անը օտուն տէվչիրմէքտէ իքէն պուլանլար անը Մովսէս վէ Ահարոնա վէ պիւթիւն ճէմա՛աթըն հուզուրընա կէթիրտիքտէ, անը հապ-

սա գօտուխոր . զիրա անա նէ եափըլաճաղը պէյան
օլունմամըչ իտի : Վէ Բապպ Մովսէսէ՝ Օլ քիմսէ
մութլագա գաթլ օլունաճագ տըր . պիւթիւն ճէ-
մա՛աթ անը օրտունըն խարիճինտէ թաշարլէ րէճմ
էյլէսին՝ տէտի : Վէ պիւթիւն ճէմա՛աթ Բապպըն
Մովսէսէ էմր էյլէտիյի վէճհլէ անը օրտուտան տը-
չարը չըդարըպ թաշարլէ րէճմ էթտիլէր . օ տախի
էօլտիւ :» Ա՛տ. 15. 32—36 :

Ճիւմլէյէ 'ալիմ՝ վէ քէրիմ՝ օլան Չաթ
Եէվմ՝ ի Մուգատտէսի նագղ էթմէք կիւնա-
հրնտան, եա պաչգա գաստէն իրթիքեապ օ-
լունան կիւնահտան նասըլ իքրահ էտիպ ճէ-
զայը կիւնահքեար իւզէրինէ կէթիրտիյնի
պու այէթլէրտէն անկլարըզ, պինա՞էն 'ա-
լէյհ անըն էմրլէրինի հըֆզ էթմէք վէ թա՛-
լիմինտէն հագիգի հըքմէթ վէ իթա՛աթ
էօյրէնմէք Փարզ օլաըղընը կէօրէ պիլիրիզ :
Աթի իւզ զիքր մուհիմմ այէթլէր տախի տիգ-
գաթլըճա միւթարա՛ա օլունսուն :

«Վէ Բապպ Մովսէսէ խիթապէն տէտի քի, Պէ-
նի Իսրայէլէ սէօյէ քի, Բահաթ կիւնլէրիմէ մութ-
լագա ըի՛այէթ էտէճէքսինիզ . զիրա պու պէնիմ
իլէ սիզին արանըգտա, պէն սիզի թագտիս էտէն
Բապպ իտիյիմի պիւմէնիզ իչիւն 'ասըլարընըգտա
պիր 'ալամէթ տիր : Իմտի րահաթ կիւնիւնէ ըի՛ա-
յէթ էտէսինիզ . զիրա սիզին իչիւն մուգատտէս
տիր . անը նագղ էտէն քիմսէ մութլագա գաթլ օ-
լունաճագ տըր . զիրա հէր քիմ անտէ պիր իչ իչ-

լէրսէ, օլ քիմսէ գալմը արասընտան գաթ՝ օլուն
նաճագ տըր: Ալթը կիւն իչ իչլէնսին, ամմա եւ-
տինճի կիւնտէ Րապպա մուգատտէս օլան րահաթ
սէպթի օլտուն. րահաթ կիւնիւնտէ հէր քիմ քի իչ
իչլէրսէ մութլագա գաթլ օլուննաճագ տըր: Պինա՞էն
'ալէյհ պէնի Իսրայէլ րահաթ կիւնիւնիւ 'ասրլա-
րընճա 'ահտ ը էպէտի էթմէք իւզրէ րահաթ կիւ-
նիւնէ ըր'այէթ էթսինլէր: Պէնիմ իլէ պէնի Իսրա-
յէլ արասընտա օ իլ էլ էպէտ պիր 'ալամէթ տիր.
զիրա Րապպ սէմալաթ իլէ զէմինի ալթը կիւնտէ
եափըպ, եէտինճի կիւնտէ իսթիրահաթ վէ թէ-
նէֆֆիւս էլլէտի:» Խուր. 31. 12—17.

Սալիֆ իւզ զիբը այէթլէրտէն Եէվմ ի Մու-
գատտէսին հըֆզ օլունմասը հագգընտա չօգ-
չէյ էօյրէնիլիր. (1) Եէվմ ի Մուգատտէսին
հըֆզ օլունմասը հագգընտա էմր ի իլահի ա-
չըգ սուրէթտէ պուլունուր. (2) Եէհօվա պիզ-
գաթ պու էմրէ իթա'աթ թալէպ էտէր,
(3) Պու էմրի նագզ էտէնին միւսթահագգ
օլտըղը ճէզա գաթլ օլտըղընը պուլուրուր.
(4) Եէվմ ի Մուգատտէս հագգընտա օլան էմր
զէման ը դատիմէ մախսուս տըր տէյէնլէրէ
թամմ պիր ճէվապ տըր, զիրա 16նճը վէ
17նճի այէթլէրտէ «Սահտ ը էպէտի» վէ «Իլ
էլ էպէտ պիր 'ալամէթ» սէօզլէրի պուլու-
նուր: Պու 'ահտ ը էպէտինին պէրէքեաթըն-
տան եա'նի Ալլահըն քէնաթի գալմը իլէ օլան

'ահտընա հիսսէտար օլմաղա արգումէնտ օւլլամ. վէ Եէվմ ի Մուգատտէս պիզիմ իլէ Ալլահըմըզ արասընտա պիր 'ալամէթ օլսուն :

Մովսէսին քիթապլարընտան օլան աթի իւզ զիբր այէթլէր տախի միւթալա'ա օլունա :

«Ալթը կիւն իշիկի իշէյէսին, վէ Կէտինճի կիւնտէ իսթիրահաթ էտէսին, քի էօքիւզիւնկ վէ մէրքէպինկ բահաթ էտիպ' ճարիյէկին օլլու վէ դարիպ տախի թէնէֆֆիւս էտէ :» Խուր. 23. 12 :

«Ալթը կիւն իշէյիպ, Կէտինճի կիւնտէ իսթիրահաթ էտէսին, կէրէք էքին կէրէք պիշին վագթընտա իսթիրահաթ էտէսին :» Խուր. 34. 21 :

«Վէ Մովսէս պէնի Իսրայէլին պիւթիւն ճէմա'աթընը ճէմ' էտիպ, անլրէ' Բապպըն իճրասընը էմը էթտիյի շէյլէր պունլար տըր. ալթը կիւն իշ իշլէնսին, ամմա Կէտինճի կիւնտէ սիզին իշիւն Բապպա մուգատտէս օլան բահաթ սէպթի օլսուն. անտէ հէր քիմ իշ իշլէրսէ գաթլ օլունաճագ տըր : Բահաթ կիւնիւնտէ մէսքէնլէրինիզին հիշ պիրինտէ աթէշ Եագմայասընըզ' տէտի :» Խուր. 35. 1—3 :

«Հէր ատէմ վալիտէսինտէն վէ փէտէրինտէն գօրգսուն. վէ սէպթլէրիմի հըֆզ էտինիզ. Ալլահընըզ Բապպ պէն իմ :» Լազ. 19. 3 :

«Սէպթլէրիմի հըֆզ էտիպ' մագտիսիմէ հիւրմէթ էտէսինիզ. Բապպ պէն իմ :» Լազ. 19. 30 :

«Վէ Բապպ Մովսէսէ խիթապէն տէտի քի,

պէնի Իսրայելէ սէօյլէ քի, Բապպըն պայրամլարընա կէլինճէ՝ մուգատտէս ճէմա՛աթըն թէճէմմիլ՛ինի ի՛լան էտէճէլինիզ պէնիմ պայրամլարըմ պունլարտոր. ալթը կիւն իշ իշլէնիլսին, լաքին ետտինճի կիւն բահաթ սէպթի վէ մուգատտէս ճէմա՛աթ օլուպ՝ ապա իշ իշլէմէլէսինիզ. մէսքէնլէրինիզին ճիւմլէսինտէ Բապպա սէպթ տիր:» Լավ. 23. 1-3:

«Ս՝պթլէրիմի հըֆզ էտինիզ, վէ մագտիսիմէ հիւրմէթ էլէլինիզ. Բապպ պէն իմ:» Լավ. 26. 2-

3 Միւլ. 13 պապընտա չօգ տիգգաթա շայան պիր հիքեայէ մուհարրէր պուլունուրչէօյլէ քի Եհհուտիյէ թարաֆընտան Իսրայէլ մէլիյի Եհրօպը՛ամըն Պէլթէլտէ միւթէճասիրանէ իգամէ էթմիշ օլարղը մէզպահ՝ ալէյհինէ փէյղամպէրլիք էթմէք իշիւն Ալլահ թարաֆընտան պիր փէյղամպէր կէօնտէրիլտի. պու փէյղամպէր ճանընը թէհլիքէյէ գօյարահգ վազիֆէսինի իճրա էթտի, վէ Ալլահանը վիգայէ վէ խէլաս էյլէտի. մէլիք Եհրօպը՛ամըն հիտտէթի, վէ ՝արզ էթտիյի հէտիյէ սէպէպիլէ քէնտիսինէ պուլուրըլան էմրի իճրա էթմէքտէն կէրի տուրմատը. ֆազաթ սօնկրա Պէլթէլտէ մուգիմ պիր իխթիյար փէյղամպէրին հիլէլի սէօզլէրինէ գուլազ վէրիպ թէճրիպէյէ տիւշտիւ, վէ մասուֆ միւճազաթա տիւշար օլտու: Հէր քիմ քի Ալլահըն էմրինի թութուպ թութամագ:

խուսուսընտա թէրէտտիւտ էթմէյէ թէճրիպէ
 օլունուր իսէ, պու փէյղամպերին հիքեայէ-
 սինի տերխաթր էթմէսի ֆա"իտէլի տիր: Ալ-
 լահըն հէր հանկը էմրի օլսա ինսան անը
 մուխաթարասըզճա նագզ եա իպթալ էտէ-
 մէզ վէ խուսուսա Եէվմ ի Մուգատտէսէ
 տա"իր օլան էմր ի իլահի հագզընտա պու
 կէրչէք տիր:

Եսայի փէյղամպեր աթի իւզ զիքը վէճհլէ
 կէրէք իսրայէլ գավմընա, կէրէք զարիպլերէ
 Եէվմ ի Մուգատտէսի հըֆզ էթմէքտէն հա-
 սըլ օլան պէրէքէթլէրի թէ"սիրլի վէճհլէ ի-
 րա"է էտէր:

«Րապպ պէօյլէ պույուրուր. Հագզը հըֆզ վէ
 'ատալէթի իճրա էտինիզ, զիրա խէլասըմըն կէլմէ-
 սի վէ 'ատալէթիմին իզհար օլունմասը եագըն
 տըր: Նէ' միւպարէք տիր օլ առէմ քի պունու
 իճրա էտէր, վէ առէմ օղլու քի պունու միւհքէմ
 թուլթար, սէպթէ նագզը հիւրմէթ էթմէյերէք' ա-
 նը հըֆզ էտէր. վէ հէր նէվ' քէօթիւլիւքտէն էլի-
 նի կէրի չէքէր:

«Վէ Րապպա իլթիհագ էտէն էճնէպի քիմսէ,
 Րապպ պէնի գավմընտան քիւլլիչէն այըրտը' տէմէ-
 սին, վէ խատըմ' իչթէ պէն գուրու աղածըմ'
 տէմէսին: Զիրա Րապպ պէօյլէ պույուրուր.
 Սէպթլէրիմի հըֆզ էտէն, վէ պանա մագպուլ օ-
 լանը իխթիյար էյլէյէն, վէ 'ահտըմտա սապիթ տու-
 քան խատըմլարա, պէն պէյթիմտէ վէ սուրլարըմ

իչինտէ մէքեան, օղուլարտան վէ զըզլարտան էյի պիր իսմ վերէճէյիմ, անլերէ մանվ օլմազ էպէտի պիզ իսմ վերէճէյիմ: Վէ Բապպա խըտմէթ էթմէք, Անըն իսմինի սէվմէք, վէ անա գուլ օլմազ իւզրէ անա իլթիհազ էտէն էճնէպիլերի, սէպթէ նազզը հիւրմէթ էթմէյերէք անը հըֆզ էտէն, վէ 'ահորմտա սապիթ տուրանլարըն ճիւմլէսինի, հէման անլերի մուգատտէս տաղըմա կէթիրէճէյիմ, վէ անլերի 'իպատէթխանէմտէ մէսրուը գըլաճաղըմ. անլերին մուհրազա վէ զէպիհէյերի մէզպահըմ իւզերինտէ մազպուլ օլաճազ. զիրա խանէմ ճիւմլէ գազմլար իչիւն 'իպատէթխանէ թէսմիյէ օլունաճազ տըր:» Ես. 36. 1—7.

Եսայի փէյղամպէր տալի Եէվմ ի Մուգատտէստէ հէմ 'ատի իչտէն, հէմ քէնտի արզումըզըն իճրասընտան սազընտըրըր: Ալլահըն էմրինէ իթա'աթ էթմէքտէն հասըլ օլան պերէքէթի վէ Ալլահըն վա'տլարընը զիբը էտէր:

«Էյեր սէպթտէ, մուգատտէս կիւնիւմտէ, քէնտի արզուլըն իճրասընտան այաղըլը տէօնտերիր իսէն, վէ սէպթի ֆերահ, վէ Բապպըն մուգատտէս կիւնիւնիւ միւհթէրէմ 'ատտ էտէր իսէն, շէօյլէ քի քէնտի եօլլարըլճա հարէքէթ, վէ քէնտի արզուլը իճրա էթմէյերէք, վէ քէնտի սէօզլերինի սէօյլէմէյերէք անա հիւրմէթ էտէր իսէն, օ զէման սէն Բապպտա մէսրուը օլաճազըն, վէ սէնի եերին եիւքսէք մահալլերինէ չըգարաճաղըմ. վէ սանա փէտէրիկ Յակոբըն միրասընը

«Կտիրէճէյիմ, զիրա Րապպըն աղըը սէօյլէտի:»
Ես. 58. 13, 14:

Պալատէքի իբի այէթլէրտէ Եսայի վէյ-
ղամպէր Եէվմ ի Մուգատտէսի Ալլահըն մու-
գատտէս կիւնիւ մագամընտա թա'րիֆէ Էտէր-
Էօյլէ օլտըղը հալտէ պիզ պու թա'րիֆի
տա'իմա ֆիքրտէ թութարագ, Եէվմ ի Մու-
գատտէսէ Ալլահըն կիւնիւ վէ մուգատտէս
պիր կիւն նազարըլէ պագմալը իզ: Ալլահա
իթա'աթ Էտէնլէր Եէվմ ի Մուգատտէսի
ֆէրահ, Րապպըն մուգատտէս կիւնիւ, վէ
միւհթէրէմ 'ատտ էթմէյէ, վէ հաթթա քէն-
տի Եօլլարընճա հարէքէթ վէ քէնտի արզու-
լարընը իճրա էթմէյէրէք, քէնտի սէօզլէ-
րինի սէօյլէմէյէրէք օլ կիւնէ հիւրմէթ էթ-
մէյէ տա'վէթ օլունուրլար. վէ հագիդաթ ը
հալ ճիւմլէնին Րապպը օլան Ջաթ ը ճէլիլէ,
Խալիդիմիզ վէ Ալլահըմըզա հիւրմէթ էթմէք-
լէ մէսրուր օլմամըզ կէրէք տիր, վէ Անա
տօղրու օլան մուհապպէթիմիզի քէնտիսինէ
իթա'աթ էթմէքլէ խուսուսա քէնտիսի իչիւն
թազտիս էյլէտիյի կիւնիւ մուգատտէս թութ-
մաղլէ, վէ պօշ լագըրտըլարտան, վէ էյլէնճէ
վէ սէֆալարտան, պէլքի հաֆթանըն տիկէր
ալթը կիւնլէրինտէ զայր ի մէյրու' օլմայան-
լարտան պիլէ Եէվմ ի Մուգատտէստէ իճ-

Թինապ էթմէք, վէ պէօյլէճէ Ալլահըմըզըն պիղէ քէչֆօ օլունմըչ օլան իրատէթինէ ի-
թա'աթ էթմէքլէ, էն 'ալա մէսէրրէթիմիղի պուլմամըզ կէրէք տիր :

Երեմիա փէյղամպէր տախի աթի իւզ զիքր քէլամլար իլէ Եէվմ ի Մուգատտէսէ տա'իր օլան էմր ի իլահիյէ իթա'աթ էթմէնին միւ-
քէաֆաթընը վէ նազզ ը հիւրմէթին միւ-
ճազաթընը պէյան էտէր :

«Րապպ պանա պէօյլէ պուլուրտու . կիթ, վէ Յուգա մէլիքլէրինին կիրիպ շրգտըզլարը գավմ օ-
ղուլլարը գափուսընտա վէ Երուսաղէմին հէփ գա-
փուլարընտա տուր . վէ անլէրէ սէօյլէ քի, էյ պու-
գափուլարտան կիրէն Յուգա մէլիքլէրի վէ պիւ-
թիւն Յուգա վէ Երուսաղէմ սէքէնէսինին քէաֆ-
ֆէսի, Րապպըն քէլամընը տինլէյինիզ . Րապպ
պէօյլէ պուլուրուր . քէնտինիղի սագընընըզ, վէ
սէպթ կիւնիւնտէ եիւք գալտըրմայընըզ, վէ Երու-
սաղէմ գափուլարընտան իչէրի կէթիրմէյինիզ . վէ
սէպթ կիւնիւնտէ խանէլէրինիզտէն եիւք շրգար-
մայընըզ վէ հիչ պիր իչ իշլէմէյինիզ . անճազ սէպթ
կիւնիւնիւ էճատտընըզա էմր էթտիյիմ կիպի մու-
գատտէս թութոււնըզ : Լաքին անլէր տինլէմէտիլէր
վէ գուլագ վէրմէտիլէր, Փագաթ տինլէմէմէք վէ
թէրպիյէ գապուլ էթմէմէք իչիւն պօյունլարընը
սէրթլէշտիրտիլէր : Վէ Րապպ պուլուրուրքի, էյեր
տիզգաթլէ պէսի տինլէյիպ սէպթ կիւնիւնտէ պու-
չէհըն գափուլարընտան իչէրիյէ եիւք կէթիրմէզ

խանիզ, վէ սէպլթ կիւնիւնիւ մուգատտէս թու-
 թուպ օլ կիւնտէ հիշ պիր իշ իշլէմէզ իսէնիզ, օ
 ղէման պու շէհրին գափուլարընտան Դաւիթին
 թախթը իւզէրինտէ օթուրան մէլիքլէր վէ րէ՛խս-
 լէր 'արապալարա վէ աթլարա պինէրէք, հէմ քէն-
 տիլէրի իլէ րէ՛խսլէրի հէմտէ Յուգա ատէմլէրի իլէ
 Երուսաղէմ սէքէնէսի կիրէճէքլէր . վէ պու շէհր իլ
 էլ էպէտ գալաճազ տրր : վէ Յուգա շէհրլէրինտէն
 վէ Երուսաղէմ ճիվարընտան վէ Բենիամին տիյա-
 րընտան վէ օվատան վէ տաղտան վէ ճէնուպտան
 կէլիպ, մուհրազա վէ զէպիհէ վէ էքմէք թագտի-
 մէսի վէ քիւնլիւք կէթիրէճէքլէր, վէ պէյթ իւր
 Բապպա համտ գուրպանը կէթիրէճէքլէր . լաքին
 սէպլթ կիւնիւնիւ մուգատտէս թութմագ վէ սէպլթ
 կիւնիւնտէ եիւք գալտըրարագ Երուսաղէմ գափու-
 լարընտան իշէրի կէթիրմէմէք խուսուսընտա պէնի
 տիլլէմէզ իսէնիզ, պէն տախի անըն գափուլարըն-
 տա աթէշ թութուշտուրաճաղըմ, վէ Երուսաղէ-
 մին սէրայլարընը եագաճագ վէ սէօնմէյէճէք տիր :»
 Երեմ. 17. 19—27 :

Պու այէթլէրտէն էօյրէնիրիզ քի Երեմիա
 փէյղամպէր Բապպըն խուսուսի էմրի իւզրէ
 Եէհուտա մէլիքլէրինէ, Եէհուտա էհալիսինէ
 վէ խուսուսա Երուսաղէմ էհալիսինէ, Եէվմի
 Մուգատտէսի հըֆզ էթտիքլէրի շարթըյէ
 Երուսաղէմ միւտա՛խմ պազի գալաճագ, լա-
 քին Եէվմի Մուգատտէսի հըֆզ էթմէտիք-
 լէրի թագտիրտէ Բապպ անըն գափուլարըն-
 տա Երուսաղէմ սէրայլարընը եագաճագ

վէ սէօյլունմէյէճէք պիր աթէշ թութուչտը-
րաճագ տըր․ պու կիպի քէլամլարտան Բապ-
պըն քէնտի թագտիս էյլէտիյի կիւնիւն մու-
գատտէս հըֆղ օլունմասընս նէ գատար է-
հէմմիյէթ վէրտիյինի, վէ օլ կիւնէ նագղ ը
հիւրմէթ էթմէք կիւնահընըն աղըրլըղընը
էօյրէնիրիզ: Բապպըն ճիւմէ էմրլէրի անլէրի
հըֆղ էտէնլէրին մէնֆա'աթը իչիւն պույու-
րուլմըշ օլտըղը հալտէ, օլ էմրլէրի թահգիր
էթմէք նէ գատար սէֆահէթ վէ խալիգիմի-
զէ նէ գատար զայր ի մագպուլ օլտըղը աշի-
քեար տըր:

Եզեկիէլ փէյղամպէրին քիթապընտա
Եէվմ ի Մուգատտէսին հըֆղ օլունմասընըն
էհէմմիյէթի վէ նագղ ը հիւրմէթ օլունմասընըն
տիւչար օլտըղը միւճագաթ պէյան օլունուր:

«Վէ անլէրէ գանունլարըմը վէրտիմ, վէ անլէ-
րէ անքեամըմը պիլտիրտիմ․ պիր ատէմ անլէրի իճ-
րա էթտիյի հալտէ անլէրլէ եաչայաճագ տըր․ Վէ
պէնիմ իլէ անլէրին արասընտա 'ալամէթ օլմագ
իւզրէ սէպթլէրիմի տախի անլէրէ վէրտիմ, թա քի
անլէրի թագտիս էտէն Բապպ պէն իտիյիմի պի-
լէլէր:

«Լաքին պէյթ ի Իսրայէլ պէրրիյէտէ պանս
'ասի օլուպ գանունլարըմտա սիւլուք էթմէտիլէր
վէ անքեամըմը ըէտտ էյլէտիլէր, (անլէրի քի պիր
ատէմ իճրա էթտիյի հալտէ անլէրլէ եաչայաճագ

տըր,) վէ սէպթլէրիմէ զիյատէ նազզը հիւրմէթ էյլէտիլէր . պէն տախի անլէրի թէլէֆ էթմէք իւզրէ պէրրիյէտէ խըշմըմը անլէր իւզէրլինէ տէօքէ-ճէլիմ՝ տէտիմ : Լաքին պունու իսմիմ իչիւն հափտըմ, քի կէօզլէրի էօնիւնտէ անլէրի չըգարտըղըմ միլլէթլէրին նազարընտա անա նազզը հիւրմէթ օլունմայա : Վէ հէմ տէ անլէրէ վէրտիյիմ սիւտ վէ պալ ազան վէ ճիւմլէ տիյարլարըն զիյնէթի օյան տիյարա անլէրի կէօթիւրմէմէք իւզրէ պէրրիյէտէ անլէրէ հէմին էյլէտիմ : Զիւրա ահքեամըմը ըէտտ էյլէտիլէր վէ գանունլարըմտա սիւլուք էթմէտիլէր, վէ սէպթլէրիմի նազզ էթտիլէր, չիւնքի գալլէրի փութլարընա թապի՝ օլտու . լաքին անլէրի հէլաք էթմէմէք իչիւն կէօզլում անլէրի էսիրկէտի . պու սէպէպտէն անլէրի պէրրիյէտէ պիւս պիւթիւն թէլէֆ էթմէտիմ :

«Վէ պէրրիյէտէ անլէրին օղուլարընա՝ էճտատընըղըն գանունլարընտա սիւլուք էթմէյինիզ, վէ անլէրին՝ ստէթլէրինի հըֆզ էյլէմէյինիզ, վէ փութլարըյէ միւլէվվէս օլմայընըզ . Սլլահընըզ Րապպ պէն իմ . գանունլարըմտա սիւլուք էտինիզ վէ ահքեամըմը հըֆզ էյլէյինիզ, վէ անլէրլէ՝ ամիլ օլունըզ . վէ սէպթլէրիմի մուգատտէս թութունըզ, վէ անլէր պէնիմ իլէ սիզլին արանըզտա՝ ալամէթ օլալար, թա քի Սլլահընըզ Րապպ պէն իտիյիմի պիւլէսինիզ՝ տէտիմ :

«Լաքին օղուլարը տախի պանա՝ սաի օլտըլար . գանունլարըմտա սիւլուք էթմէյիպ ահքեամըմը հըֆզ ու իճրա էթմէտիլէր, (անլէրի քի պլր ատէմ իճրա էթտիյի հալտէ անլէրլէ հաչայաճագ տըր,) վէ սէպթլէրիմի նազզ էթտիլէր . օ զէման՝ խըշմըմը

անլեր իւզերինէ տէօքերէք պերրիյետէ զազապըմը
անլեր իւզերինտէ թէմամըլէ իճրա էտէճէյիմ՝ տէ-
տիմ : Լաքին էլիմի չէքտիմ, վէ նէ եափտըմ իստ
իամիմ իչիւն եափտըմ, քի կէօզլերի էօնիւնտէ
անլերի չըգարտըղմ միլլէթլերին նազարընտա անա
նազզը հիւրմէթ օլունմայա :

«Քէզալիք անլերի միլլէթլեր արասընա տաղը-
տաճաղըմ վէ տիյարլարտա փերաքէնտէ էտէճէյիմ՝
տէյիւ անլերէ եէմին էթտիմ : Զիրա ահքեամըմը
իճրա էթմէտիլեր վէ գանուկարըմը ըէստ էթտի-
լեր, վէ սէպլթլերիմի նազզ էլլէտիլեր . վէ կէօզլերի
էճտատլարընըն փուլթլարընտա գալտը :» Եզեկ-
20. 11—24 :

Պու սալիֆ իւզ զիքը այէթլերտէն օնիքին-
ճի վէ եիրմինճի այէթլերէ խուսուսի վէճճլէ
տիզգաթ ճէլպ էտերիզ : Պու այէթլերին ի-
քիսինտէ “սէպլթլերիմի” լաֆզընը պուլուրըզ,
եա՛նի Եէվմ ի Մուգատտէս Ալլահըն կիւնիւ
տիր . պիր տէ “ալամէթ” տիր, վէ Բապպըն
քէնտի գավմընը թազտիս էթտիյինէ տէլիլ
տիր . պու տախի տիզգաթա շայան տըր քի,
պուրատա Եէվմ ի Մուգատտէս եարընըզ իս-
թիրահաթ կիւնիւ օլմայըպ, Բապպըն ՚իպա-
տէթինէ թախտիս օլունմըչ պիր կիւն տիր :
Պուրատա ՚ալամէթ լաֆզը Ալլահըն գավմը-
նըն սա՛իր գավմլարտան թէֆրիզ օլունտըզ-
լարընա ՚ալամէթ տիր : Եէվմ ի Մուգատտէ-

սի թուժմագ պապընտա խրիսթիյանլար էհլի տիւնեատան ֆարզը տէյիլէր իսէ, Ալլահըն գավմընտան օլտըզլարընա նէ 'սլամէթ գալըր :

Պու իքի այէթլէրտէ տախի պաշգա մուհիմմ պիր հագիգաթ պուլունուր : Պու իքի այէթին սօն սէօղլէրինտէ Եէվմ ի Մուգատտէսի հըֆղ էթմէք Ալլահ հագգընտա տօղրու վէ միւքէմմէլ մա'լիմաթ քէսպ էթմէք իչիւն շարթ ը էլգէմ օլտըղընը կէօրիւրիւզ : Պու հագիգաթա Յիսուս ֆրիստոսըն Յովհ. 7. 17 տէ մուհարրէր օլան սէօղիւ մութապըգ կէլիը :

«Էկէր պիր քիմսէ անըն իրատէթինի իճրա էթմէք իսթէրսէ . պու թա'լիմ Ալլահտա'ն մը օլտըղընը, վէ եախօտ պէն քէնտիլիյիմա'ն մի սէօղլէտիյիմի պիլէճէք տիր :» Յովհ. 7. 17 :

Աթի իւզ զիքը այէթլէր տախի պալատէ իսթիլարան էթտիյիմիզ այէթլէրլէ թաթպիգ օլունսուն : վէ պու այէթլէրտէ Եէվմ ի Մուգատտէսի թուժմագ խուսուսընտա քեահինլէրին գապահաթլարը զիքը օլունուր :

«Մուգատտէս շէյլէրիմի թահգիր էթտին, վէ սէպթլէրիմի նագգ էյլէտին :»

«Անըն քեահինլէրի շէրի'աթըմը նագգ վէ մուգատտէս շէյլէրիմի նափաք էթտիլէր . մուգատտէսի նափաքտան թէֆրիգ էթմէտիլէր, վէ նափաք իլէ փաք արասընտա օլան ֆէրղի պիլտիրմէտիլէր, վէ

կէօզլէրինի սէպթլէրիմտէն կիզլէտիլէր, վէ պէն արալարընտա նափաք 'ատտ օլունտըմ':» Եզեկ. 22. 8, 26 :

«Պունու տախի պանա հափտըլար. հէման օլ կիւն մագտիսիօի թէլվիս վէ սէպթլէրիմի նագզ էթտիլէր:» Եզեկ. 23. 38 :

«Պունու տինլէյինիզ, էյ ֆուգարայը եուտանլար, վէ տիյարըն պիչարէլէրինի հէլաք էտէնլէր: Այ պաչը նէ՞ զէման կէչէճէք, քի գախիրէ սաթալըմ, վէ սէպթ նէ՞ զէման կէչէճէք քի, պուղտայը սաթլըղա չըգարալըմ, վէ էֆայը քիւչիւլտիւպ մըսգալը պէօյիւտէլիմ, վէ հիլէլի թէրագի գուլլանալըմ. քի հօգսուլը ագչէյէ պէտէլ, վէ ֆուգարայը պիւր չիֆթ այագ գապլընա սաթըն ալալըմ, վէ պուղտայըն սիւփրիւնթիւսիւնիւ սաթալըմ՝ տէրսինիզ:» 'Ամօս 8. 4—6 :

Նէեմիա քիթապընտա պիզզաթ Նէեմիանըն մուգատտէս շէհը իչիւն օլան զայրէթի, վէ քէնտի գաւմընըն կիւնահլարընտան տօլայը անըն սուլալարը վէ օրուճլարը հիքեայէ օլունտըղընտա Երուսաղէմին սուրլարընըն թէքրար եափըլմասը, վէ գաւմըն Եհհօվա իչիւն օլան զայրէթինի թէչվիգ էթմէսիլլէ պէրապէր Եէվմ ի Մուգատտէսին հըֆզ օլունմասը իչիւն պէզլ ի իհթիմամը խուսուսի վէճհլէ աթիիւզ զիքը այէթլէրտէն անկլաչըլըր :

«Վէ սէն թուր ի Սինայա նագիլ օլուպ, անլէր իլէ սէմատան միւքեալէմէ էյլտին, վէ անլէրէ

տօղրու անքեամ վէ հագրգի շերի'աթ վէ էյի գա-
նունլար վէ էմրլէր վէրտին . վէ անլէրէ մուգատ-
տէս սէպթիկի պիւտիւրիպ , գուլըկ Մովսէս վասը-
թասըլէ էմրլէր վէ գանունլար վէ շերի'աթը պու-
յուրտըն ») Նէեմ. 9. 13, 14 :

«Վէ գավմըն պաղըլյէսի՝ քեանինլէր վէ Լալի-
ւլլէր վէ գափուճըլար վէ մուղաննիլէր վէ Նաթի-
նիմ վէ Ալլահըն շերի'աթը իչիւն օ տիյարլարըն է-
հալիլէրինտէն այրըլանլարըն քեաֆֆէսի վէ զէվ-
ճէլէրի իլէ օղուլարը վէ զըզլարը , եանի տէրք ու
ֆէհմ էտէպիլէնլէրին ճիւմլէսի , Ալլահըն գուլը
Մովսէսին էլիլլէ վէրիլէն շերի'աթ Ուլլահտա սիւ-
լուք էտիպ՝ Բապպըմըզ օլան Նէհօվանըն ճիւմլէ
էմրլէր վէ անքեամ վէ գանունլարընը հըֆզ ու իճ-
րա էթմէք իւգրէ , քէնտիլէրին պէօյիւքլէրինտէն
օլան պիրատէրլէրի իլէ պիրլէշէրէք լանէթլէ եւ-
մին էթտիլէր , վէ զըզլարըմըզը տիյարըն էհալի-
սինէ վէրմէյիպ , անլէրին զըզլարընը օղուլարըմը-
զա ալմամագ իչիւն , վէ տիյարըն էհալիսի սէպթ
կիւնիւնտէ սաթմագ իչիւն էշեա եախօս պիր նէվ՝
մէ՞քիւլաթ կէթիրտիքլէրինտէ , սէպթ կիւնիւ եա
մուգատտէս կիւնտէ անլէրտէն սաթըն ալմամագ
վէ եէտինճի սէնէյի վէ հէր պօրճըն թալէպ օլուն-
մասընը թէրք էթմէք իչիւն թէ՛ահհիւտ էլլէտի »)
Նէեմ. 10. 28—31 :

«Օլ կիւնլէրտէ Յուգատա սէպթ կիւնիւնտէ
մա՛սէրէտէ իւզիւմ սըզմագտա վէ տէմէտլէր կէ-
թիրմէք վէ մէրքէպլէրէ եիւք եիւքլէմէքտէ ատէմ-
լէր կէօրտիւմ . վէ տախի շէրապ վէ իւզիւմ վէ
ինճիր վէ հէր տիւրլիւ եիւքլէրի սէպթ կիւնիւնտէ

Երուսաղէմէ կէթիրտիքլէրնի կէօրտիւմ . վէ մէ՝
 քիւլաթ սաթտըղարը կիւնլէրտէ անլէրի թէքտիր
 էլլէտիմ : վէ օրատա իգամէթ էտէն Սուրըլար
 պալըզ վէ հէր նէվ՝ էմթա՛ա կէթիրիպ , սէպթ կիւ-
 նիւնտէ պէնի Յուզայա վէ Երուսաղէմ էհալիսինէ
 սաթարլար իտի : Օ զէման Յուզա պէօյիւքլէրի ի-
 լէ նիզա՛ էտիպ , անլէրէ՛ Իշպու իշլէտիյինիզ քէօ-
 թիւլիւք վէ սէպթ կիւնիւնիւ նազզ էթմէնիզ նէ՛
 տիր . էճտատընըզ պուճու էթտիքլէրինտէն Ալա-
 հրմըզ իւզէրիմիզէ վէ պու շէհրին իւզէրինէ պու
 պէլալարըն քեաֆֆէտինի կէթիրմէտի մի . Փազաթ
 սիզ սէպթ կիւնիւնիւ նազզ էթմէքլէ Իսրայէլ իւ-
 զէրինէ տանա զիյատէ զազապ կէթիրիսինիզ՝ տէ-
 տիմ : վէ սէպթ կիւնիւնտէն էլվէլ Երուսաղէմին
 գափուլարընա գարանլըզ պաստըզը կիպի , գափու-
 լարըն գափանմասընը էմր էտիպ՝ սէպթ կիւնիւ
 կէչմէյիննէ աչըլմասըն՝ աէյիւ թէնպիհի էթտիմ . վէ
 սէպթ կիւնիւնտէ իչէրիյէ պիր եիւք կէթիրիլմէմէ-
 սի իչիւն խըտմէթճիլէրիմտէն պա՛զըսընը գափու-
 լարա թա՛եին էլլէտիմ : Պէօյէճէ պազիրկեանլար վէ
 հէր տիւրլիւ էմթա՛ա սաթանլար պիր իքի տէֆ՛ա
 Երուսաղէմին խարիճինտէ կէճէլէտիլէր . վէ պէն
 անլէրի թա՛ղիր էտիպ՝ սիզ նի՛չիւն սուրըն էօնիւնտէ
 կէճէլէրսինիզ . էյէր պիր տանա պէօյլէ եափարսանըզ,
 սիզլի տէրտէսթ էտէրիմ՝ տէտիմ . վէ անտէն սօնկ-
 րա սէպթ կիւնիւնտէ կէլմէտիլէր : վէ Լապլիլիլէրէ՛
 քէնտիլէրինի թաթհիր էտիպ՝ սէպթ կիւնիւնիւ թազ-
 տիս էթմէք իւզրէ գափուլարը պէքլէմէյէ կէլմէլէ-
 րինի էմր էթտիմ : Եա Ալահըմ , պուճուն իչիւն
 տախի պէնի թէզէքքիւր էտիպ՝ ինայէթիկին քէսրէ-
 թինէ կէօրէ պանա շէֆզաթ էլլէ : » Նէտմ . 13. 15-22

Շիմտի 'Ահաը 'Աթիգտէն 'Ահաը ճէտի-
տէ կէշտիյիմիզ կիպի, Ինճիլլէրտէ մուհար-
ըէր օլան Իպն Ուլլահըն թա'լիմաթը տիգ-
գաթըմըղը ճէլպ էտէր: Պու թա'լիմաթա
քէմալը հիւրմէթլէ տիգգաթ էտէլիմ:

Ղուկ. 4. 16տան եա'նի “ատէթի իւզրէ
սէպթ կիւնիւնտէ սինաղօղա կիրիպ օդումա-
ղա գալգաը” քէլամընտան Էֆէնտիմիղին 'ի-
պասէթիսանէյէ 'ալէնի 'իպատէթ իչիւն կիթ-
մէյէ 'ատէթի օլարղընը էօյրէնիրիզ: Անրն
պու խուսուստա օլան 'ատէթի պիզիմ' իչիւն
տախի չօգ ֆա'իտէլի պիր էօրնէք տիր:

Յիսուսըն շակիրտլէրինին սէպթ կիւնիւն-
տէ պաշաղլարը գօփարարագ անլէրի եէմէ-
լէրի խուսուսընտա Էֆէնտիմիղին Ֆէրիսիլէր
իլէ օլան միւքեայէմէսի իւշ Ինճիլլէրտէ, եա'-
նի Մատթէոս, Մարկոս վէ Ղուկաս Ինճիլլէ-
րինտէ գիքր օլունուր, վէ պու հիքեայէլէրին
իւչիւնիւ տէ պուրատա տէրճ էտէրիզ:

«Օ դէման Յիսուս սէպթ կիւնիւ էքին արա-
սընտան կէչիօր խտի. վէ շակիրտլէրի աճըգմաղէ
պաշաղլարը գօփարարագ եէմէյէ պաշաղաղլար:
Վէ Ֆէրիսիլէր պունու կէօրտիւքլէրինտէ անա'
Իչթէ շակիրտլէրին սէպթ կիւնիւնտէ իլլէմէսի հէ-
լալ օլմայան շէյի իլլէյօրլար՝ տէտիլէր: Օ տախի
անլէրէ տէտի քի՝ Դաւիթին քէնտիսի իլէ պէրա-
պէր պուլունանլար իլէ՝ աճըգտըղը դէման նէ եափ-

տըղընը օգո՞ւմատընըզ մը : Նա՛սըլ պէյթ Ուլլահա կիրիպ եէմէսի քէնտիսինէ վէ քէնտիսի իւէ պէրապէր օլանլարա տէյիլ , անճագ եալընըզ քեանինլէրէ հէլալ օլան հուզուր էքմէքլէրինի եէտի . եախօտ սէպթ կիւնլէրինտէ քեանինլէրին հէյքէլտէ սէպթի պօզուպ՝ սուչսըզ օլտըզլարընը շէրի՛աթտա օգո՞ւմատընըզ մը : Ամմա սիգէ տէրիմ քի՛ պուրատա հէյքէլտէն ա՛ղամ օլան վար տրր . վէ էյէր՝ գուրպան տէյիլ , անճագ մէրհամէթ իսթէրիմ՝ քէլամընըն մա՛նասընը պիլսէ իտինիզ , սուչսըզլարը հիւքմէթմէզ իտինիզ . զիրա իպն իւլ ինսան սէպթ կիւնիւնիւն (տախի) Սահիպի տիր :» Մատթ. 12. 1-8 :

«Վէ սէպթ կիւնիւ էքին արասընտան կէչտիյինտէ , շակիրտլէրի եիւրիւր իքէն՝ պաշազլարը գօփարմաղա պաշլատըլար : Ֆէրիսիլէր տախի անա՛ Պագ , սէպթ կիւնիւ նէ՛ եափըյօրլար . պու ճա՛իզ տէյիլ տիր՝ տէտիլէր : Օ տախի անլէրէ տէտի քի՛ Դաւիթին միւհթաճ օլուպ՝ քէնտիսի վէ պէրապէր պուլուճնանլար աճըգտըզը զէման , նէ եափտըղընը հիչ պիր վագթ օգո՞ւմատընըզ մը : Նէ վլճնլէ քեանին ի ա՛ղամ Ապիաթարըն վագթընտա Պէյթ Ուլլահա կիրիպ՝ եէմէսի քեանինլէրտէն զայրի քիմսէյէ հէլալ օլմայան հուզուր էքմէքլէրինի եէտի , վէ հէմ պէրապէրինճէ օլանլարա տախի վէրտի : Վէ անլէրէ՛ ինսան սէպթ կիւնիւ իչիւն տէյիլ , անճագ սէպթ կիւնիւ ինսան իչիւն օլտու . իմտի իպն իւլ ինսան սէպթ կիւնիւնիւն տախի Սահիպի տիր՝ տէտի :» Մար. 2. 23—28 :

«Վէ իքինճի պիրինճի սէպթ կիւնիւնտէ , Յիսուս էքինլէր արասընտան կէչտիյինտէ , շակիրտլէ-

րի պաշազլարը դօփարըս՝ էլէրէյլէ օլալայարադ
 եէյօրլար իտի: Վէ ֆէրիսիլէրտէն պօ՛ղըլարը ան-
 լէրէ՝ Նիչիւն սէպլթ կիւնիւ իչլէմէսի ճա՛իզ օլմա-
 յանը իչլէյօրսընը՝ տէտիլէր: Վէ Յիսուս անլէրէ
 ճէվապէն՝ Դաւիթին կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք պէ-
 րասլէրինճէ օլանլար աճըգաըղը զէման նէ էթտի-
 յինի օգո՛ւմատընըզ մը: Նա՛սըլ պէյթ Ուլլահա կի-
 րիպ քիահինլէրտէն զայրիսինէ եէմէսի հէլալ օլ-
 մայան հուզուր էքմէքլէրինի ալըպ եէտի, վէ եա-
 նընտա պուլունանլարա տախի վէրտի՝ տէտի: Վէ
 անլէրէ՝ Իպն իւլ ինսան սէպլթ կիւնիւնիւն տախի
 Սահիպի տիր՝ տէտի:» Ղուկ. 6. 1—5:

Պու հիքեայէլէրին հիչ պիրինտէ սէպլթ
 կիւնիւնտէ Յիսուս իլէ շակիրտլէրինին էքին
 արասընտան կէչտիքլէրինին սէպէպի զիքը
 օլունմայօր: Իհթիմալ տըր քի պու թար-
 լալար էֆէնտիմիզին պուլունտըղը պէլտէյէ
 եա քէօյէ մութթասըլ օլուպ՝ Սինաղօղա
 կիտիպ կէլտիքլէրինտէ, օլ թարլալարտան
 կէչմէք թապի՛ի իտի: պէօյլէ կէչտիքլէրինտէ
 շէրի՛աթա գարչը հարէքէթ էթմէտիքլէրի պէլ-
 լի տիր: Եօգսա էհլ ի տիգգաթ օլան ֆէրի-
 սիլէր անտէն թէչէքքի էտէճէքլէր իտի: Սէպլթ
 կիւնիւ Եօլճըլըղը պիր միլտէն էքսիք իտի:
 Ֆէրիսիլէրին թէչէքքի էթտիքլէրի խուսուս
 պաշազլարը դօփարմագ խուսուսը տէյիլ ի-
 տի: զիրա լսզըմ՝ օլտըղը հալտէ, պաշազլար

դօփարըս էէմէք իշին շէրի՛աթտա ըուխսաթ վար իտի :

«Գօնշընըն էքինինէ կիրտլյին վագթ պաշագլարը էլինլէ դօփարա պիլիրսին , ամմա գօնշընըն էքինի իւզէրինէ օրագ սալմայսըն» Թէս. 23. 25:

Լաքին ֆէրիսիլէրին թէշէքքի էթտիքլէրի խուսուս անլէրին շէրի՛աթը թէֆսիր էթտիքլէրինէ բաճի՛ իտի , շէոյլէ քի անլէրին թէֆսիրինճէ , պաշագլարը դօփարմագ պիր նէվ՛ պիշմէք իշի , վէ էլլէրիլլէ պաշագլարը օվալամալարը պիր նէվ՛ խարման իշի իմիշ :

Յիսուս Էֆէնտիմիզ ֆէրիսիլէրէ ճէվապէն 1 Միւլ. 21. 1—6 այէթլէրտէ պուլունան հիքեայէյի զիբը էտէր , օլ հիքեայէտէն էոյրէնիրիզ քի , Դաւիթ Սաուղըն քէնտի ի՛տամը հազգընտա օլան դաստընա վագըֆ օլուպ՝ սէլամէթի իշին ֆիրար էթտիյինտէ էն էվվէլ Նօպ շէհրինէ իլթիճա էթտի : Նօպ՝ ճիպ՛անըն ճէնուպինտէ թագրիպէն պէշ միլ ուզագ իտի : Քեահին Ախիմէլիյին հուզուրընա կէլտիյինտէ՝ Ախիմէլիք օլ կինտէ էքմէք փիշիրթմէքլէ Դաւիթ իշին թէտարիքեաթ կէօրմէքտէն եէվմ ի սէպթ հազգընտա օլան շէրի՛աթըն էմրիլլէ մէն՝ օլունտու չինքի եէվմ ի սէպթտէ Եէհուտիլէր իշին աթէշ եագըպ էքմէք եախօտ եէմէք փիշիրմէք

մէմնու՝ իտի: Պինա՞նն՝ ալէյ՛ն Ախիմէլիք Դաւիթին հիյն ի զարուրէթինտէ հէնուզ մէզպահըն էօնիւնտէն ալընմըչ հուզուր էքմէյինտէն պաշգա Դաւիթէ վէրէճէյի էքմէք պուլունմատըղընտան, անա պու էքմէքտէն վէրմիչ տիր:

Եէվմ ի Մուգատտէտէ քեահինլէրին հէքէլտէ իճրա էթտիլլէրի իչլէրէ Քրիստոս էֆէնտիմիզ իմա էտէր, վէ օլ իչլէրին կիւնահարզ օլտըղընը թէսլիմ էտէր:

Պալատէ զիքր օլունան իքի խուսուսլար տախի զարուրէթտէն եախօտ իթա՛աթտան իլէրի կէլէն խուսուսլար օլուպ՝ Ֆէրիսիլլէրին իթթիհամլարընա ճէվապէն վէրիլմիչ օլտըղընտան, հագգլէ իսթինթաճ էտէ պիլիլիզ քի, շակիրտլէրին եէվմ ի սէպթտէ պաշազլար թօփլայըպ աճլըզլարընը տէֆ՝ էթմէլէրի զարուրէթտէն իլէրի կէլէն պիլ իչ իտի, վէ պունու էթմէլէրինին սէպէպինի Քրիստոս պիլլէրէք անլէրին կիւնահ իչլէմէմիչ օլտըղընը պէյան էտիյօր:

Քրիստոսըն տահա զիյատէ իլէրի կիտէրէք “Ինսան սէպթ կիւնիւ իչիւն տէյիլ, անճագ սէպթ կիւնիւ ինսան իչիւն օլտու”, տէյիւ պույուրտըղընա տիզգաթ էտէլիմ: Պու քէլամլար սէպթ կիւնիւնտէ իճրասը հէլալ օլմայան իչլէրի եափմագ իչիւն իսպաթ մա-

գամընտա չօգ տէՖ'ա իլէրի կէթիւրիւր =
 Բրիտոսըն ետվմ ի սէպթ հագգընտա օլան
 թա'լիմի միւսավաթ իւզրէ օն էմրլէրին հէր
 պիրի իչիւն տախի իսթի'մալ օլունա պիլիւր .
 մէսէլա վալիտէյնէ իթա'աթ, գաթլ, սըր-
 գաթ, զինա վէ թամա' . ատէմ պունլարուան
 հիչ պիրի իչիւն խալգ օլունմատը, լաքին
 պունլար ինսան իչիւն օլտու տէյերէք ինսան
 քէնտի խալիգինին շէրի'աթլարընա նագզը
 հիւրմէթ էթմէք էտէմէզ . պու շէրի'աթըն
 մէճմու'ի իսէ ինսանըն հագիգի խայրը իչիւն
 տիր : Իպն Ուլլահըն, “Ինսան սէպթ կիւնիւ
 իչիւն տէյիլ, անճագ սէպթ կիւնիւ ինսան ի-
 չիւն օլտու”, տէյիւ պոյուրտըզը քէլամ էօյ-
 լէ տէրպլէրի հավի տիր քի, անլէրի էյիճէ
 նագարը տիգգաթա ալմագ ճիւմլէմիզ իչիւն
 էլզէմ տիր : Ետվմ ի Մուգատտէս ինսան իչիւն
 եա'նի պիւթիւն ինսան ճինսի իչիւն օլտու .
 էօյլէ իսէ հիչ պիր քիմսէ Ետվմ ի Մուգատ-
 տէսի հըֆզ էթմէք հագգընտան մահրում
 էտիլմէլի տիր : Ֆագիւրլէրին էլինաէն Ետվմ ի
 Մուգատտէսի ալմաղա զէնկինլէրին հագգը
 եօզ տըր . ատէմ գուլլանանլար քէնտի գուլ-
 լանտըզլարը ատէմլէրին էլինաէն Ետվմ ի
 Մուգատտէսի դասպ էթմէմէլի տիրլէր : Ետվմ ի
 Մուգատտէս Սլլահըն ինսանա' եա'նի պիւթիւն

ինսան ճինսինէ վերտիյի էյի մէվհիպէ տիր․
լաքին օլ կիւն անճազ Ալլահըն թա'եին էթ-
տիյի իւզրէ իսթի'մալ օլունմալը, եա'նի իչ-
տէն իսթիրահաթ վէ Անա 'իպատէթ էթմէք
վէ Անըն իլէ բուհանի իլհագլըգտա պուլուն-
մազ իչիւն իսթի'մալ օլունմալը ալը :

Եինէ Եէվմ'ի Մուգատտէս տէյիլ եալը-
նըզ ճիւմէ ատէմէր իչիւն, անճազ ճիւմէ
գէմանէր իչիւն տախի թախսիս օլունտու․
վէ Եէվմ'ի Մուգատտէս գանունը շիմտի
ճարի տէյիլ տիր՝ տէյէնէրէ քեաֆի ճէվապ
ալը : Քրիստոսըն թա'լիմաթը զայր ի մահ-
տուտ ալը : Հէր նէրէտէ պիր ինսան պու-
լունուրսա օրատա Եէվմ'ի Մուգատտէս ա-
նըն պիւքիւրիյէթ հագգը ալը . խալիզի-
նին կիւզէլ մէվհիպէսի տիր : “Ինսան
սէպթ կիւնիւ իչիւն տէյիլ”, քէլամը՝ շէրի'ա-
թը զահիրի վէ լուղէվի թարզլէ թէֆսիր է-
տիպ տէ, մէրհամէթ վէ զարուրէթ իչլէրինի
գապուլ էթմէյէնէրէ կիւզէլ պիր ճէվապ
ալը : Քրիստոսըն պիզէ վէրտիյի թա'լիմ'
մուճրպլինճէ հէմ մէրհամէթ իչլէրինի իճրա
էթմէլի՝ հէմ տէ Ալլահըն շէրի'աթընա հիւր-
մէթ կէօսթէրմէլիյիզ : Քէնտի շակիրտլէրի 'ա-
լէյհինէ Ֆէրիսիլէրին իսնատ էթտիքլէրի թէօհ-
մէթտէն Յիսուս անլէրի թէպրիյէ էյլէտի . չիւն-

քի շակիրտլէրիննն եափարզլարընըն միւնաւ սէպէթինի պիլիւր իտի . լաքին Մատթ. 24. 20տէ շակիրտլէրիննէ վէրտիյի էմրտէն էօյրէնիրից քի, Եէվմ ի Մուգատտէստէ զարուրէթ իչլէրի տէտիյիմիզ իչլէրտէն միւմքինն ի մէրթէպէ իճթինապ էթմէմիզ կէրէք տիր . օլմայա քի Եէվմ ի Մուգատտէսինապզ էթմէք իչլուն պէհաննէ վէրմիչ օլալում :

Իպն Ուլլահըն տիւնեատա պուլունտըը Վազթտա իզհար էյլէտիյի չօզ միւճիզլէրտէն անճագ եէտիսի Եէվմ ի Մուգատտէստէ իզհար օլունտու . պու եէտիտէն իւք իքիսինի հէմ Մարկոս հէմ Ղուկաս աթիտէքի վէճհլէ զիքր էտէր :

«Վէ կափառնայումա կիրտիլէր . քէնտիսի տախի տէր՛ագապ սէպթ կիւնիւ սինաղօղա կիտիպ թա՛լիմ էտէր իտի . անլէր տախի թա՛լիմինէ հայրան օլտըլար . զիրա անլէրէ ՚իւլէմա կիպի տէյիլ, անճագ հիւքիւմէթ սահիպի կիպի թա՛լիմ էտէր իտի : Վէ սինաղօղարընտա նափաք բուհլու պիր առէմ պուլունուպ, պու տախի պազըրարագ՝ Պրագ, սէնին պիղիմ իլէ նէ՞ իչին վար, էյ Նագարէթլի Յիսուս, պիզի հէլա՞ք էթմէք իչլուն մի կէլտին . սէնին քի՛մ իտիյինի պիլիւրիմ, սէն Ալլահըն Մուգատտէսի սին՝ տէտի : Վէ Յիսուս անը ազարլայրպ՝ սիւքիւթ էյլէ վէ անտէն չըգ՝ տէտի : Իմտի օլ նափաք բուն անը սարսըպ հիւքսէք սէսլէ պա-

ղըրարագ՝ անտէն չըգտը: Վէ ճիւմլէսի հայրան օլ-
տըլար, շէօյլէ քի պիրի պիրինէ սու՛ալ էտիպ՝ պու-
նէ՞ տիր, պու եէնի թա՛լիմ նէ՞ օլա. չիւնքի նա-
փաք բուհլարա պիլէ հիւքիւմէթլէ էմր էտէր, վէ
անա իթա՛աթ էտիյօրլար՝ տէրլէր իտի: Վէ անըն
չէօհրէթի տէր հալ Գալիլեանըն պիւթիւն էթրա-
ֆընա շայը՝ օլտու:

«Վէ անլէր սինազօղտան չըգտըզլարը կիպի,
Յակոբոս վէ Յովհաննէս իլէ պէրապէր, Սիմօն վէ
Անդրէասըն խանէսինէ կիթտիլէր: Վէ Սիմօնըն
գայն վալիտէսի հիւմմայա թութուլմըչ եաթըյօր
իտի, վէ տէր հալ մէրգումէնին հալինի անա իֆա-
տէ էթտիլէր: Օ տախի եանընա վարըպ՝ անը է-
լինտէն թութարագ գալտըրտը. վէ օլ սա՛աթ
հիւմմասը տէֆ՝ օլուպ՝ անլէրէ խըտմէթ էթտի:

«Վէ ազշամ օլուպ՝ կիւնէչ պաթտըզտա, ճիւմ-
լէ ՚իլլէթլիլէր իլէ մէճնուհլարը անա կէթիրտիլէր:
Վէ պիւթիւն շէհր էհալիսի գափուհըն էօնիւնտէ
ճէմ՝ օլմուչ իտի: Վէ տիւրլիւ տիւրլիւ մարազլա-
րա միւպթէլա օլմուչ չօգ ՚իլլէթլի քիմսէլէրէ չիֆա
վէրիպ՝ չօգ ճիւնլէր տախի չըգարտը. վէ ճիւնլէրի
սէօյլէթմէզ իտի. զիրա անը թանըյօրլար իտի:»
Մար. 1. 21—34:

«Վէ Գալիլեատա վաղը՝ Կափառնայում շէհրինէ
էնիպ՝ սէպթ կիւնլէրինտէ անլէրէ թա՛լիմ էտէր
իքէն, քէլամը հիւքմիլ օլտըղընտան՝ թա՛լիմինէ
հայրան գալըրլար իտի: Վէ սինազօղտա, տէրու-
նինտէ նափաք ճիւնն բուհու օլան պիր ատէմ պու-
լուհուպ՝ եիւքսէք սէպլէ պաղըրարագ՝ Պրագ, սէ-
նին պիզիմ իլէ նէ՞ իչին վար, էյ Նազարէթլի Յի-

սուս, պիզի հելաք էթմէք իչիւն մի կէտին . սէ-
նին քիմ իտիյինի պիւրիմ, Ալլահըն մուզատտէսի
սին՝ տէտի : Վէ Յիսուս անը ազարլայըպ՝ Սիւքիւթ
էյլէ վէ անտէն չըգ՝ տէմէսի իւզէրինէ ճինն անը
օրթայա աթըպ՝ պիր զարար վերմէքսիզին անտէն
չըգտը : Վէ ճիւմէսինէ հայրէթ կէլէրէք՝ Պու նէ՞
քէլամ աըր քի նափաք բուհլարա հիւքիւմէթ վէ
գուտրէթլէ էմր էթմէսիյլէ չըգարլար՝ տէյերէք ա-
րալարընտա սէօյլէչիրլէր իտի : Վէ անըն շէօրէթի
պիւթիւն ճիվար օլան մահալլէրէ շայը՝ օլտու :

«Վէ սինազօղտան չըգըպ՝ Սիմոնն խանէսինէ
կիրտի . վէ Սիմոնն գայն վալիտէսի շիտտէթլի
հիւմմայա թութուլըչ օլմասըլլէ անլէր տախի մէր-
գումէ իչիւն անա բէճա էթտիլէր : Օ տախի իւզէ-
րինէ տուրուպ՝ հիւմմայը ազարլատըգտա, անտէն
հիւմմա տէֆ՝ օլտու . մէրգումէ տախի տէր՝ ազապ
գալգըպ անլէրէ խըտմէթ էթտի :

«Վէ կիւնէչ պաթտըգտա, հէր քիմին միւլթէ-
լիֆ մարազլարա կիրիֆթար օլմուչ խասթասը վար
իսէ, եանընա կէթիրտի, օ տախի հէր պիրինին
իւզէրինէ էլլէրինի գօյարազ անլէրէ շիֆա վէրտի :
Վէ չօգ քիմսէլէրտէն ճիննլէր տախի չըգըպ պաղը-
րարազ՝ Սէն Մէսիհ իպն Ուլլահ սըն՝ տէրլէր իտի .
վէ անլէրի ազարլայըպ սէօյլէմէյէ պրազմազ իտի,
զիրա քէնտինին Մէսիհ իտիյինի պիւրլէր իտի :»
Ղուկ. 4. 31—41 :

Սալիֆ իւզ զիքը այէթլէրտէ Մարկոս վէ
Ղուկաս Յիսուս ֆրիստոս էֆէնտիմիզին Նէվմի
Մուզատտէսի նասըլ կէչիրտիյինի աշիքեարէ

վէ մուֆասսալճա պէյան էտէրլէր: Պու խու-
 սուսաթա տիգգաթ էտէլիմ. էվվէլա ֆրիս-
 տոսը 'ատէթի իւզրէ սինազողա՝ եանի 'ալէ-
 նի 'իպատէթէ կիթմէքտէ կէօրիւրիւզ: Օրա-
 տա պուլունան ճէմա'աթա թա'լիմ էտիյօր
 իտի: Թա'լիմ էթմէքտէ իքէն պիր մէճնու-
 նըն արայա կիրմէսիյլէ սէօզիւ քէսիլտի: Հէր
 նէ գատար իպն Ուլլահ հագգընտա շէհա-
 տէթ վէրտի իսէ տէ, մէճնունըն շէհատէթի
 մագպուլ օլմատըղընտան ֆրիստոս անը սուս-
 տուրտու, վէ ճիննի չըգարտը. կէօրիւնիւր
 քի մէճնունն արայա կիրմէսէ իտի, օլ վա-
 գըթտա էֆէնտիմիզ թա'լիմինէ տէվամ է-
 տէճէք, վէ ճիննի չըգարմայաճագ իտի: Սի-
 նազողտան ֆրիստոս տօղրու Սիմոնըն խանէ-
 սինէ կիթտի, վէ Սիմոնըն գայն վալիտէսինի
 հիւմմայա թութուլքը պուլտու. անա շիֆա
 վէրմէսի իչիւն բէճա օլունտու. պու բիճայը
 գապուլ էտէրէք անա շիֆա վէրտի: Եէվմի
 Մուգատտէսին պագի գալան գըամընտա Սի-
 մոնըն խանէսինաէն չըգմատըղը կէօրիւնիւյօր:
 Իճթիմալէն իսթիրահաթլէ վէ շակիրտլէրի ի-
 լէ սէօյլէյէրէք վագթը կէչիրտի. լաքին կիւ-
 նէշ պաթըպ եէվմի սէպթ խիթամ պուլ-
 տըգտա պիր չօգ խասթալար վէ մէճնունընար
 Սիմոնըն խանէսինէ էֆէնտիմիզին եանընս

կէթիրելուիլեր, օ տախի ճիւմիէ խասթալա-
րա շիֆա վերիպ ճիննլերի չըգարտը :

Իւչիւնճիւ միւ՛ճիզէ, եա՛նի Եէվմ ի Մու-
գատտէստէ իզհար օլունան միւ՛ճիզէ իւչ
ինճիլլերտէ աթի իւլ վէճհլէ պէյան օլունուր :

«Վէ օրատան հարէքէթլէ՝ անլերին սինաղօղը-
նա կիրտիքտէ, իշթէ օրատա էլի գուրուճըլ պիր
ատէմ պուլունմաղլէ անը թէօհմէթլի չըգարմագ
մէրամըլէ, Սէպթ կիւնիւնտէ շիֆա վերմէք հէ-
լալ մը տըր՝ տէյիւ անա սիւ՛ալ էթտիլեր : Օ տա-
խի անլերէ խիթապէն՝ Սիզտէն քի՛մ վար տըր քի
պիր գօյունը օլուպ տա՝ սէպթ կիւնիւնտէ չուգու-
րա տիւշտիւլիւ հալտէ . անը թութուպ չըգարմա-
յա : Իմտի ատէմ գօյունտան նէ՛ գատար էֆգալ
տըր, պինա՛էն՝ ալէյի սէպթ կիւնիւնտէ խայր իշլէ-
մէք հէլալ տըր՝ տէտի . օ զէման օլ ատէմէ՛ էլինի
ուզաթ՝ տէտի . օ տախի ուզաթտը, վէ տիկերի
կիպի սաղ օլտու :» Մատթ. 12. 9—13 :

«Վէ եինէ սինաղօղա կիրտի . վէ օրատա էլի
գուրուճըլ պիր ատէմ վար իտի : Անլեր տախի ա-
նը իթթիհամ էթմէք իւզրէ, պունա սէպթ կիւ-
նիւնտէ շիֆա վերի՛ր մի տէյիւ կէօզէտիրլեր իտի :
Օ իսէ, էլի գուրուճըլ ատէմէ՛ Գալգ օրթատա
աուր՝ տէտիքտէն սօկրա, անլերէ խիթապէն՝ Սէպթ
կիւնիւնտէ խայր իշլէմէք մի, Եօգսա չերր իշլէ-
մէք մի, թախլիսի նէ՛ֆս մի, Եօգսա գաթլ ի նէֆս
մի հէլալ տըր՝ տէտի . անլեր տախի սիւքիւթ էթ-
տիլեր : Վէ գալպլերինին զըլգէթինէ թէ՛ էսսիւֆ
էտէրէք . էթրաֆընտա պուլունանլարա զպգապլէ

պագտորդտան սօհրա, օլ ատէմէ՛ Էլիկի ուզաթ՝ տէտի. օ տախի ուզաթտը, վէ էլի տիկէրի կիպի սաղ օլտու. » Մար. 3. 1—5 :

«Վէ տիկէր պիր սէպթ կիւնիւնտէ տախի սիւնաղօղա կիրիպ՝ թա՛լիմ էտէր իքէն, օրատա սաղ էլի գուրու պիր ատէմ պուլունմաղլէ, ՚իւլէմա իւլէ ֆէրիսիլէր անը իթթիհամա վէսիլէ պուլմագ իւլին, սէպթ կիւնիւնտէ շիֆա վէրբ՛ր մի տէյիւ անը կէօգէտիրլէր իտի: Ամմա քէնտիսի անլէրին էֆքեարընը պիւմէքլէ, էլի գուրումըջ օլան ատէմէ՛ Գալգ, օրթատա տուր՝ տէմէսիլէ, օ տախի գալգըպ տուրտու: Պա՛տէհու Յիսուս անլէրէ, Սէպթ կիւնիւնտէ հա՛նկըսը, իսա՛յր իլլէմէք մի, եօգսա շէրր իլլէմէք մի, թախիս ի նէֆս մի, եօգսա գաթլ ի նէֆս մի հէլալ տըր, սիղէ սիւ՛ալ էտէրիմ տէտի: Վէ էթրաֆընտա պուլունանլարըն՝ ճիւմլէսինէ պապըպ անա՛ Էլիկի ուզաթ՝ տէմէսիլէ, օ տախի էօյլէ էյլէտիքտէ՛ էլի օլ պիրի կիպի սաղ օլտու. » Ղուկ. 6. 6—10 :

Եալլնըղ Ղուկաս ֆրիստոսըն Եէվմ ի Մուգատտէստէ իզհար էթտիյի լքի միւ՛ճիզէ տահա զիքը էտէր:

«Վէ սէպթ կիւնիւ սինաղօղարըն պիրինտէ թա՛լիմ էտէր իքէն. իլթէ օն սէքիզ սէնէտէն պէրու գա՛աֆ րուհընա միւպթէլա օլմաղլէ, պիւքիւլմիւշ օլուպ քէնտիսինի ասլա տօղրուլթմաղա մուգթէտիր օլմայան պիր գարը վար իտի: Յիսուս տախի անը կէօրտիւքտէ, հանընա չաղըրըպ անա՛ էյխաթուէն, գա՛իֆլիյինտէն գուրթուլտըն՝ տէյէրէք,

էլէրինի անըն իւզէրինէ գօտըգտա, մէզքերէ տէր 'ազապ տօղրուլուպ' Ալլահա համտ էլէտի: Վէ սինաղօզ րէ'իսի Յիսուսըն սէպթ կիւնիւնտէ շիֆա վէրտիյի իչիւն տարըլարագ, խալզա խիթապէն՝ Իշ իշլէմէսի ճա'իզ օլան ալթը կիւն վար, իմտի սէպթ կիւնիւնտէ տէյիլ, ամմա օլ կիւնլէրտէ կէլիպ շիֆա պուլունըզ՝ տէտի: Իմտի Բապպ անա ճէվապէն՝ էյ միւրա'ի, սիզին հէր պիրինիզ սէպթ կիւնիւ. էօքիւզիւնիւ եա մէրքէպինի եէմլիքտէն չէօզիւպ սուվարմաղա կէօթիւրմէ'զ մի: Պու իսէ Աբրահամ գըզը իքէն՝ իշթէ Շէյթան անը օն սէքիզ սէնէտէն պէրու պաղլամըշ օլմաղլէ, սէպթ կիւնիւնտէ պու պաղտան չէօզիւլմէսի ճա'իզ տէյիլ մի իտի՝ տէտի. վէ պունու սէօյլէտիյինտէ անա ի'թիրագ էտէնլէրին ճիւմլէսի խէճիլ օլուպ պիւթիւն խալզ տախի էլիլէ իճրա էտիլէն ա'մալը ճէլիլէնին ճիւմլէսինտէն տօլայը սէվիսիլէր իտի:»

Ղուկ. 13. 10—17.

«Վէ սէպթ կիւնիւնտէ ֆէրիսիլէրին միւթէպէր րանընտան պիրինին խանէսինէ թա'ամ էթմէք իւզրէ կէլտիյինտէ. անլէր անը կէօզէթմէքտէ իտիլէր, Վէ իշթէ էօնիւնտէ իսթիսգալը պիր ատէմ վար իտի: Վէ Յիսուս ճէվապ վէրիպ՝ էրպապը շէրի'աթ իլէ ֆէրիսիլէրէ սէօյլէյէրէք, Սէպթ կիւնիւնտէ շիֆա վէրմէք ճա'իզ մի տիր՝ տէտի: Վէ անլէր սիւքիւթ էթտիքլէրինտէ, անը թութուպ շիֆա վէրէրէք սալը վէրտի: Վէ անլէրէ ճէվապ վէրիպ՝ Սիղտէն քի'մ քէնտի մէրքէպի վէ եա էօքիւզիւ գույույա տիւշտիւքտէ, սէպթ կիւնիւ տիր տէյէրէք, անը տէր հալ չըգարմագ՝ տէտի: Վէ ա-

նա պու շէյէրէ ճէվապ վէրմէյէ գատիր օրմատը-
լար:» Ղուկ. 14. 1—6.

Յովհաննէս Յիսուսըն եէվմ ի սէպթտէ
իճրա էթտիյի իքի միւ՛ճիզէյի տախի զիքը
էտէր:

«Վէ Երուսաղէմտէ Գօյուն գափուսը գուր-
պինտէ 'Իպրանիճէ Բեթհեզա տէնիլէն պիր հա-
վուզ օլուպ' անըն պէշ էյվանը վար իտի: Անլէր-
տէ ա՛մա վէ թօփալ վէ ա՛գասը գուրումըշ օլան
փէք չօգ խասթալար սույուն թահրիքինէ մուն-
թազըր օլարագ եաթըյօրլար իտի: Ձիրա վազըթ
վազըթ հավուգա պիր մէլէք էնիպ' սույու թահ-
րիք էտէր իտի: Իմտի սու թահրիք օլունսըգտան
սօճրա էն էլվէլ էնէն քիմսէ հէր նէ 'իլլէթի վար
իսէ, շիֆա պուլուր իտի: Վէ օրատա օթուզ սէ-
քիզ սէնէտէն պէրու խասթա օլան պիր ատէմ վար
իտի: Յիսուս անը եաթմըշ օլտըղը հալտէ կէօ-
րիւպ, չօգ զէմանտան պէրու պէօյլէ օլտըղընը
պիլմէքլէ, անա՛ Սըհէթ պուլմագ իսթէր մի սին՝
տէտի: Խասթա անա՛ էֆէնտիմ, սու թահրիք օ-
լունտըգտա պէնի հավուգա գօյաճագ ատէմիմ օլ-
մատըղընտան, պէն կիթմէքտէ իքէն պէնտէն էվ-
վէլ պաշգասը էնէր՝ ճէվապընը վէրտի: Յիսուս ա-
նա՛ Գալզ, եաթաղընը գալտըրըպ եիւրիւ՝ տէտի:
Օլ ատէմ տախի տէր հալ սըհէթ պուլտու, վէ
եաթաղընը գալտըրըպ եիւրիւտիւ. վէ օլ կիւն
սէպթ կիւնիւ իտի: Պունուն իչիւն Եէհուտիլէր
չիֆա պուլան քիմսէյէ՝ Սէպթ կիւնիւ տիր, սանա
եաթաղը գալտըրմագ հէլալ տէյիլ տիր՝ տէտիլէր:

Օ տախի անլէրէ՝ Պանա շիֆա վերէն քիմսէ քէն-տիսի պանա՝ եաթաղընը գալտորըպ եիւրիւ՝ տէ-տի ճէվապընը վէրտի : Իմտի անա, Սանա՝ Եաթա-ղընը գալտորըպ եիւրիւ՝ տէյէն ատէմ քիմ տիր՝ տէյիւ սիւ՝ալ էթտիլէր : Շիֆա պուլան քիմսէ Ի-սէ անըն քիմ Իտիյինի պիւմէղ Իտի : Ղիրա Յիսուս օլ մահալտէ խալզըն չօզըղը սէպէպիյլէ պիր թա-րաֆա չէքիլմիշ Իտի : Պա՛տէհու Յիսուս անը հէյ-քէլտէ պուլուպ, անա՝ Իշթէ սըհհէթ պուլտըն, արթըզ կիւնահ իշլէմէ, օլմայա քի սանա տահա ֆէնա պիր շէյ վազը՝ օլա՝ տէտի : Օլ ատէմ վարըպ Եէհուտիլէրէ քէնտինէ շիֆա վերէն Յիսուս Իտի-յինի խապէր վէրտի :

«Վէ պու սէպէպտէն Եէհուտիլէր Յիսուսա թէ՛ատտի էտիպ՝ պու շէյլէրի սէպթ կիւնիւնտէ էթտիյի իչիւն գաթլինի արարլար Իտի : Ամմա Յի-սուս անլէրէ ճէվապէն՝ Փէտէրիմ շիմտիյէտէք իշ-լէյօր, պէն տախի իշլէյօրըմ՝ տէտի : Պու սէպէպէ մէպնի Եէհուտիլէր անըն գաթլինի տահա զիյատէ արատըլար, զիրա սէպթի նազզ էյլէտիքտէն մա՛-տա, Ալլահ Փէտէրիմ տիր՝ տէյերէք, քէնտինի Ալ-լահա միւսավի գըլար Իտի :» Յովհ. Յ. 2—18 :

«Վէ կէչէր իքէն անատան տօղմա քէօր պիր ատէմ կէօրտիւ : Շահիրտլէրի տախի անա՝ Եա Մու՛ալլիմ, պոււնուն քէօր տօղմասընա քէնտինի՞ն մի, եօգսա վալիտէյնի՞ն մի կիւնահ իշլէմէսի սէպէպ օլտու՝ տէյերէք սիւ՝ալ էթտիլէր : Յիսուս ճէվապէն՝ նէ անըն վէ նէ տէ վալիտէյնի՞ն կիւ-նահ իշլէմէսի, Փազաթ Ալլահըն իշլէրի անտէ պէ-յան օլուսմասը իչիւն օլտու : Կիւնտիւղ օլտըզնա

պէնի իրսալ էտէնին իչէրինի իչէմէքիյիմ լազըմ տըր. կէճէ կէլիր քի՝ օ զէման պիր քիմսէ իչ իչլէյէմէզ. Պէն տիւնեատա պուլունտըգճա, տիւնեանըն նուրու իմ՝ տէտի: Պու շէյլէրի տէտիքտէ, Էէրէ թիւքիւրիւկ՝ թիւքրիւքլէ պալչըզ եափտը, վէ պալչըզը քէօրիւն կէօզլէրի իւզէրինէ սիւրիւկ, անա, Կիթ, Սիւօնա հաժուզընտա (քի իրսալ օլունմըչ տէմէք տիր) երյգան՝ տէտի. օ տախի կիտիպ երյգանտը, վէ կէօրիւր օլտըզը հալտէ կէլտի: Պունուն իւզէրինէ զօնչըլարը վէ անըն քէօր իտիյինի էվվէլտէն կէօրէնլէր՝ Օլ օթուրուկ տիլէնճիլիք էտէն պու տէյիլ մի՝ տէտիլէր: Պա՛զըլարը՝ Պու տըր, վէ պա՛զըլարը՝ Անա պէնկզէր՝ տէտիլէր, քէնտիսի՝ Պէն իմ՝ տէտի: Օլ վազըթ անա՝ Սէնին կէօզլէրին նա՛սըլ աչըլտը՝ տէտիլէր: Օ ճէվապ վէրիպ՝ Յիսուս տէնիլէն պիր ատէմ պալչըզ եափըպ կէօզլէրիմէ սիւրտիւ, վէ պանա՝ Սիւօնա հաժուզընա կիտիպ երյգան՝ տէտի, պէն տախի կիտիպ երյգանտըզըմտա կէօզլէրիմ կէօրիւր օլտու՝ տէտի: Անլէր տախի անա՝ Օլ ատէմ նէրէտէ տիր՝ տէտիլէր. Պիլմէմ տէտի:

«Օլ մուգատտէմա քէօր օլանը Փէրիսիլէրէ կէօթիւրտիւլէր: Յիսուսըն պալչըզը եափըպ անըն կէօզլէրինի աչտըզը զէման սէպթ կիւնիւ իտի: Վէ եինէ Փէրիսիլէր՝ կէօզլէրիկ նա՛սըլ աչըլտը՝ տէյիւ անա սիւ՛ալ էթտիլէր. օ տախի անլէրէ՝ կէօզլէրիմէ պալչըզ զօտու, երյգանտըմ տա կէօրիւրըմ՝ տէմէսի իւզէրինէ, Փէրիսիլէրտէն պա՛զըլարը տէտիլէր քի՝ Պու ատէմ Ալլահտան տէյիլ տիր, չիւնքի սէպթ կիւնիւնէ ըի՛այէթ էթմէզ. պաչգալարը՝ Կիւնահքեար ատէմ պէօյլէ միւ՛ճիզէ-

ւեր նա՛սըլ իճրա էտէ պիլիբ՝ տէտիւէր . պէօյլէճէ
 արալարընտա իխթիլաֆ օլտու . Թէքրար քէօրէ՝
 Սէնին կէօյլէրինի աչտըղընտան տօլայը անըն
 հագգընտա նէ՞ տէրսին՝ տէտիւէր . օ տախի՝ Փէյ-
 դամպէր տիր՝ տէտի . Լաքին Եէհուտիւէր կէօյլէրի
 աչըլանըն վալիտէյնինի չաղըրընճայա գատար , ա-
 նըն քէօր օլուպ տա կէօյլէրի աչըլտըղընա ինան-
 մայարագ , Անլէրէ սիւ՛ալ իլէ՛ Սիղին օլ քէօր տօղ-
 տու՝ տէտիյինիզ օղընըզ պճ՛ու մը տըր . շիմտի եա
 նա՛սըլ կէօրիւյօր՝ տէտիւէր . Անըն վալիտէյնի ան-
 լէրէ ճէվապէն՝ Պու պիզիմ օղըմըզ օլուպ՝ քէօր
 տօղտըղընը պիլիբիզ . Փագաթ շիմտի նասըլ կէօր-
 տիւյիւնիւ պիլմէյիզ . եախօտ անըն կէօյլէրինի
 քիմ աչտըղընը պիզ պիլմէյիզ . քէնտիսի պալիզ
 տիր , անա սիւ՛ալ էտինիզ . քէնտի հագգընտա
 քէնտիսի սէօյլէսին՝ տէտիւէր . Անըն վալիտէյնի
 Եէհուտիւէրտէն գօրգտըզարը իչիւն պէօյլէ սէօյ-
 լէտիւէր . զիրա Եէհուտիւէր՝ էյէր պիր քիմսէ անըն
 Մէսի՛ օլտըղընը իգրար էտէրսէ , ճէմա՛աթտան իխ-
 րաճ օլուճմասը իչիւն ագտէմճէ պիլ իթթիֆագ
 գարար գըլմըչլար իտի . Պու սէպէպտէն վալիտէյնի
 Քէնտիսի պալիզ տիր , անա սիւ՛ալ էտինիզ՝ տէ-
 տիւէր . Պա՛տէհու մուգատտէմա քէօր օլան ատէ-
 մի թէքրար չաղըրըպ , անա՛ Ալլահա համտ էյլէ .
 պիզ օլ ատէմին կիւնահքեար իտիյինի պիլիբիզ՝
 տէտիւէր . Օ տախի ճէվապ վէրիպ՝ կիւնահքեար
 օլուպ օլմատըղընը պիլմէմ , պիր շէյ պիլիբիմ քի՛
 պէն քէօր իտիմ , շիմտի կէօրիւյօրըմ՝ տէտի . Վէ
 եինէ ծնա խիթապէն՝ Սանա նէ՞ եափտը , կէօյլէ-
 րիկի նա՛սըլ աչտը՝ տէտիւէր . Օ իսէ անլէրէ ճէ-
 վապէն՝ Սիղէ շիմտի սէօյլէտիմ վէ իշիթմէտինիզ ,

նի՛չիւն թէքրար իշիթմէք իսթէյօրսընըզ, 'ածէպա
 սի՛ղ տէ մի անա շակիրտ օլմագ իսթէրսինիզ՝ տէ-
 տի: Պսւնլար անա շէթմ էտիպ՝ Անըն շակիրտի
 սէն սին, պիզ իսէ Մովսէսին շակիրտի իզ: Պիզ
 Ալլահըն Մովսէսէ սէօյլէտիյինի պիլիւրիզ, ամմա
 պուճուճն նէրէտէն օլտըղընը պիլմէյիզ՝ տէտիլէր:
 Օլ ատէմ անլէրէ ճէվապէն՝ Պու 'ածիպ պիր շէյ
 տիր. օ պէնիմ կէօզլէրիմի աշմըշ իքէն, սիզ անըն
 նէրէտէն օլտըղընը պիլմէզսինիզ: Վէ պիլիւրիզ քի՛
 Ալլահ կիւնահքեարլարը տիլլէմէզ, անճագ պիր
 քիմսէ էն ի թագվա օլուպ տա անըն իրատէթինի
 իճրա էտէրսէ, անը տիլլէր: Պիր քիմսէնին անա-
 տան տօղմա քէօրիւն կէօզլէրինի աշտըղը էզէլտէն
 պէրու իշիտիլմէտի: Էյէր պու քիմսէ Ալլահտան
 օլմասայրտը, պիր շէյ էտէմէզ իտի՝ տէտի: Անա
 ճէվապէն՝ Սէն քիւլլիյէն կիւնահլարտա տօղմուշ
 իքէն, սէ՛ն մի պիզէ թա՛լիմ էտէրսին՝ տէյէրէք,
 անը թարտ էթտիլէր:

«Յիսուս անը թարտ էթտիքլէրինի իշիթմէք-
 շէ, անը պուլուպ՝ Սէն Իպն Ուլլահա իման էտէր
 մի սին՝ տէտի: Օ տախի ճէվապէն՝ էֆէնտի, քիմ
 տիր քի՛ անա իման էտէյիմ՝ տէտի: Վէ Յիսուս
 անա՝ Հէմ անը կէօրտիւն, հէմ տէ սէնյին իլէ
 սէօյլէշէն օ տըր՝ տէտի: Օ տախի՛ իման էտէրիմ,
 էա Ռապպ, տէյէրէք՝ անա սէճտէ էյլէտի: Վէ Յի-
 սուս՝ Պէն հիւքմ իշիւն պու տիւնհայա կէլտիմ,
 քի կէօրմէյէնլէր կէօրէլէր, վէ կէօրէնլէր քէօր օ-
 լլալար՝ տէտի: Վէ Էանընտա պուլուճնան Ֆէրիսի-
 լէրտէն պա՛զըսը պու շէյլէրի իշիթտիքլէրինտէ,
 անա՝ 'Աճէպա պի՛զ տախի մի քէօր իզ՝ տէտիլէր:
 Յիսուս անլէրէ՛ էյէր քէօր օլսայրտընըզ՝ կիւնահը-

նըզ օլմազ իտի . ամմա շիմտի՝ կէօրիւյօրըզ՝ տէր-
սինիզ, անըն իչիւն կիւնահընըզ պագի տիր՝ տէ-
տի :» Յովհ. Գ. 1—41 :

Պալատէ զիբր օլունան եէտի միւ՛ծիզէլէր,
սէպթ կիւնիւնտէ Գրիստոս Էֆէնտիմիզ թա-
րաֆընտան իճրա օլունան միւ՛ծիզէլէր մա-
գամընտա տէօրթ ինճիլլէրտէ պիզէ թա՛րիֆ
օլունան միւ՛ծիզէլէրին ճիւմլէսի տիր : Պուն-
լարտան իւչիւ սինազօղլարտա , վէ իբիսի էվ-
լէրտէ , պիրիսի Սիմոն Պետրոսըն խանէսին-
տէ վէ տիկերի ֆէրիսիլէրին ը՛խլէրին-
տէն պիրիսինին էվլնտէ վագը՝ օլտու քի ,
Յիսուս օլ խանէյէ էքմէք եէմէք իչիւն կիթ-
միշ իտի : Գալան իբի միւ՛ծիզէլէր տախի
խուսուսի միւ՛ծիզէլէր տիր : Պունլարըն պի-
րինճիսի հագգընտա Յովհաննէս ինճիլինտէ
օգույօրըզ քի Երուսաղէմտէ՝ Բեթհեզգա
տէնիլէն հավուզըն պէշ էյվանլարընտա խաս-
թա , ա՛մա , թօփալ , վէ ա՛ղասը գուրումըշ
օլան պիր չօգ քիմսէլէր պուլունուր իտի ի-
սէ տէ , պու զալապալըգտան անճագ պիր
քիմսէ Յիսուս եէտիլլէ սէպթ կիւնիւնտէ
շիֆա պուլմըշ տըր : Պու ատէմ քէնտի ի-
ֆատէսինէ կէօրէ օթուզ սէքիզ սէնէտէն
պերու խասթա օլուպ՝ Գրիստոս Էֆէնտիմիզ
անա “Եաթաղըկը գալտըրըպ եիւրիւ ,” տէ-

տի : Պու եաթագ տէտիյիմիզ իհթիմալէն սալթ պիր շիլթէ եախօտ խասըր իտի քի, անըն իւզէրինէ խասթա ատէմ ուզանըր, վէ անը գալըրըպ կիթմէք պիր չօպան ապասը եախօտ պիր սէճճատէ կէօթիւրմէք գատար պիր շէյ իտի : Շիֆա միւճիզէլէրինին օլ պիրի անատան տօղմա քէօր պիր ատէմին շիֆա պուլմասը տըր քի, անըն հագգընտա Յովհաննէս Ինճիլինին պապ Գ. 1—41 այէթլէրինտէ կիւզէլ պիր թա՛րիֆ պուլունուր : Տիգգաթա շայան տըր քի, պու քէօր ատէմ ֆրիստոս իչիւն թէ՛ատտի օլունանլար կիւրուհընըն պաշընտա պուլունմագ խուսուսի շէրէֆիինէ նա՛իլ օլմուշ տըր : Պու ատէմ օլ քիմնէլէրին պիրինճիսի տիր քի, էֆէնտիմիզ թարաֆընտան Մատթ. Յ. 11, 12 այէթլէրտէ վա՛տ օլունան պերէքէթլէր անլէրէ 'ա՛իտ տիր :

«Պէնիմ սէպէպիմէ սիզէ սիթէմ էտիպ թէ՛ատտի էթտիքլէրի վէ եալան եէրէ 'ալէյհինիզտէ հէր Աէճնա ֆէնա սէօզ սէօյլէտիքլէրի զէման, նէ միւպարէք սինիզ : Մէսրուր ու շատման օլունըզ . զիրա սէմավաթտա էճրինիզ չօգ տըր . չիւնքի սիգտէն էվլէլ օլան փէյզամպէրլէրէ պէօյլէ թէ՛ատտի էթտիլէր :» Մատթ. Յ. 11, 12 :

Տէօրթ Ինճիլէրտէն հիչ պիրիսի, էֆէնտիմիզին եէվմ ի սէպթտէ վա՛զ վէ թա՛լիմ

Էտերէք օլ պիր կիւնլէրտէ էթտիյի կիպի
 էօթէյէ պերիյէ կիթտիյինի պիլտիրմէյօրլար։
 Պունտան շունու չօգ միւնասէպէթլէ իսթին-
 թաճ էտէ պիլիրիզ քի, Ղուկաս ինճիլինտէ
 կէօրտիյիւմիւզ իւզրէ (Ղուկ. 4. 16) Օ տէ-
 յիւ եալընը սէպթ կիւնիւնտէ սինաղօզա
 կիթմէք 'ատէթինտէ իտի, անճագ պաշգա
 կիւնլէրտէ իճրա էթտիյի իչլէրին ճիւմլէսին-
 տէն օլ կիւնիւ կէրի տուրուր իտի։ Պու տէտի-
 յիմիզ շունտան իսպաթ օլունա պիլիր քի,
 'իւլէմա վէ ֆերիսիլէր անըն 'ատու ի էքպեր-
 լէրի մագամընտա օլտըզլարը հալտէ, եէվմ ի
 սէպթէ նագզը հիւրմէթ էտիյօր, տէյիւ ա-
 նըն 'ալէյհինտէ իթթիհամտա պուլունմայօր-
 լար. հէմ եէվմ ի սէպթի քէնտիլէր փէք
 սըզը թարզսա թութտըզլարը հալտէ պիլէ,
 սէպթ կիւնիւնտէ շիֆա վէրտիյի իչիւն էթ-
 տիլլէրի իթթիհամտան պաշգա, անըն 'ա-
 լէյհինտէ պու եօլտա իթթիհամտա պուլուն-
 մամըչլար տըր։

Հասըլը ֆրիստոս քէնտիսինի կիւնահքեար-
 լար իչիւն պէօյիք պիր քէֆարէթ օլարագ՝
 ֆիտիյէ մագամընտա թագտիմ էթմէզտէն
 էվլէլ, երուսաղէմին վազը՝ օլաճագ խարա-
 պը վէ անըն իլէ 'ալագատար օլան մուզա-
 յագալարը շակիրտլէրինէ էվլէլտէն պիլտիր-

տի, վէ “Յիրարընըզ գըշտա եա սէպթ կիւ-
 նիւնտէ օլմասըն տէյիւ աու'ա էտինիզ”
 (Մատթ. 24. 20) քէլամընը տախի 'իլավէ էթ-
 տի: Պու քէլամլարտա իլք պազըլէ կէօ-
 ըրիւնտիւյիւնտէն չօզ զիյատէ մա'նա վար տըր,
 խուսուսա օլ քէլամլար քիմին թարաֆըն-
 տան սէօյլէնտի իսէ օ զաթ թարաֆընտան
 վէ քիմլէրէ խիթապ օլունտու իսէ ան-
 լէր թարաֆընտան նազարը տիգզաթա ա-
 լընտըգտա անըն մա'նասը չօզ զիյատէ տիր:
 Օլ քէլամլար պիգզաթ ֆրիստոս էֆէնտիմիզ
 թարաֆընտան քէնտի շակիրտլէրինէ սէօյլէն-
 տի: էօյլէ իսէ պու քէլամլար խրիսթիյան
 տէնիլէն չօզ քիմնէլէրին ֆրիստոսըն էօլիւ-
 միւյլէ եէվմ ի Մուգատտէս խիթամ պուլ-
 տու տէյիւ էթտիլէրի իտտի'այա թէքմիլ
 պիր ճէրհ տիր. զիրա պուրատա ֆրիստոսըն
 պիգզաթ եէվմ ի սէպթի զիլը էթտիյինի,
 վէ օ տախի քէնտի էօլիւմիւնտէն չօզ սէնէ-
 լէր սօնկրա օլան պիր միւտտէթ իչիւն զիլը
 էթտիյինի, վէ իտարէ ի 'աթիգէնին խիթամ
 պուլտըղընտան սօնկրա զիլը էտէրէք, պէօյլէ-
 ճէ եէվմ ի Մուգատտէս անճագ եէհուտիլէր
 իչիւն թա'եին օլունմըլ պիր կիւն օլուպ'
 խրիսթիյանլար իչիւն հիւքմիւ եօզ տըր տէ-
 յէնլէրին իտտի'ասընը պօշա չըգարըր: ֆրիս-
 տոս խարապ օլաճագ երուսաղէմ շէհրինտէն

սէպթ կիւնիւնտէ գաչմազը զարուրի պիր իշ
 օլարզը հալտէ մէն՝ էթմէզ իսէ տէ, Անըն
 թա՛լիմի պու տըր քի միւմքին իսէ զարուրի
 իշէր իշէմէքտէն պիլէ սագընըւըն. հէմ
 պէօյլէ զուհուրաթըն իհթիմալիյէթի էվվէւ-
 տէն պիլտիրիլտիյի հալտէ անլէր 'ալէյհինէ
 թէտպիլիլէր էլէ ալընմալը, վէ չարէսի էլի-
 միզտէ օլմատըզը խուսուպարտա ճիւմլէ իւ-
 զէրինէ հիւքմ էտէնի զիքը էթմէլի, վէ
 պէօյլէ զուհուրաթտան գուրթուլմամըզ իշիւն
 Անա տու՛ա էթմէլի իզ: Էֆէնտիմիզին Մատթ.
 24. 20 տէ թա՛լիմ էթտիյի խուր. 20. 8տէ
 “Բահաթ կիւնիւնիւ թագտիս էթմէք իշիւն,
 անը խաթրընտա թութասըն” քէլամընա չօգ
 մութապըզ կէլիր:

Իշ եախօտ զէվզ ու էյլէնճէ իշիւն էթ-
 տիյիմիզ փլանլարտա վէ թէրթիպլէրտէ,
 րահաթ կիւնիւնիւն մուգատտէս պիր կիւն
 օլարզընը մըզտար ը քեաֆի խաթրըմըզտա
 թութա՛ր մը իզ, վէ Ալլահըն մուգատտէս
 կիւնիւնէ նագզ ը հիւրմէթ էթմէմէյէ, եա-
 խօտ անը պօզմալարընա սա՛իրլէրի իզվա
 էթմէմէյէ տիզգաթ էտէ՛ր մի իզ:

Ղուկաս Ինճիլինտէ վէրիլէն թա՛րիֆտէն
 շունու էօյրէնիլիզ:

«Վէ Գալիլէատան անըն իլէ պերապէր կէլէն

«Վէ հէման օլ կիւնտէ, եանի հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւնտէ ազլամ օլտըգտա, շակիրտլերին ճէմ՝ օլտըզլարը մանալին գափուլարը տախի Եհհուտիլերին գորգուսընտան գափալը օլտըղը հալտէ, Յիսուս կէլիպ օրթատա տուրարագ անլերէ՝ Սիզէ սէլամէթ օլտուն՝ տէտի: Վէ պունու սէօյլէտիքտէն սօնրա՝ անլերէ էլլերինի վէ եանըն կէօթերտի. օլ վագըթ շակիրտլեր Րապլը կէօրմէքլէ մէսրուր օլտըլար: Վէ Յիսուս եինէ անլերէ՝ Սիզէ սէլամէթ օլտուն. Փէտէր պէնի իրսալ էյլէտիլի կիւպի, պէն տախի սիզի իրսալ էտէրիմ՝ տէտի: Վէ պունու սէօյլէտիքտէ, նէֆիս էտիպ անլերէ՝ Րուհիլ Գուտսը ալընըզ, քիմլերին կիւնհալարընը՝ աֆվ էտէրսէնիզ, անլերէ՝ աֆվ օլունմըչ օլուր, վէ քիմլերինքինի թէվզիֆ էտէրսէնիզ, թէվզիֆ օլունմըչ օլուր՝ տէտի:

«Ամմա օն իքիլերտէն պիրի օլուպ՝ Իքիզ տէնիլէն Թոզմաս՝ Յիսուսըն կէլտիլի դէման անլեր իլէ պերապեր տէյիլ խի: Վէ տիկեր շակիրտլեր անա՝ Րապլը կէօրտիւք՝ տէտիքլերինտէ, անլերէ՝ Անըն էլլերինտէ մըխլարըն էտէրինի կէօրիւպ, փարմաղըմը մըխլարըն էտէրինէ զօմագ իսէմ, էլիմի տախի եանըն սօզմագ իսէմ, ասլա ինանմամ՝ տէտի:

«Վէ սէքիզ կիւնտէն սօնրա եինէ շակիրտլեր իչէրիտէ օլուպ, Թոզմաս տախի անլեր իլէ պերապեր խի, վէ գափուլար գափալը օլտըղը հալտէ, Յիսուս կէլիպ օրթատա տուրարագ՝ Սիզէ սէլամէթ օլտուն տէտի: Անտէն սօնրա Թոզմասա՝ Փարմաղըկը պուրայա ուզաթ վէ էլլերիմէ պագ, վէ էլիլի ուզատըպ եանըմ սօզ, վէ իմանսըզ օլմա, անճագ միւմին օլ՝ տէտի: Թոզմաս անա ճէ-

վապէն՝ Բապարմ վէ Ալլահըմ՝ տէտի : Յիսուս ա-
նա՛ [էյ Թովմաս] պէնի կէօրտիւյիւն իչիւն իման
էթտին, կէօրմէքսիղին իման էտէնլէր նէ՛ միւ-
պարէք տիր՝ տէտի :» Յովհ. 20. 19—29 :

Թէքրար խրիսթիյանլարըն թութտըզլարը
եէտինճի Եէվմ՝ ի Մուգատտէստէ, վա՛տ օլու-
նան թէսէլլի էտիճի, եօգարրտան օլան
դուվվէթ, ճէմ՝ օլմուշ օլան շակիրտլէր իւ-
զէրինէ էնտի :

«Վէ իյամսին պայրամը կիւնիւ կէլտիքտէ,
ճիւմլէսի պիլ իթթիֆագ պիր եէրտէ հազըր օլ-
տըզլարը հալտէ, անսըզըն սէմատան չիտտէթլէ
էսէն ըիւզկեար սէսի կիպի պիր սէտա կէլիպ, օ-
թուրտըզլարը խանէյի պիւթիւն տօլտուրտու : Վէ
աթէշ տիլլէրի կիպի թագսիմ օլունմըշ տիլլէր ան-
լէրէ զանիր օլուպ հէր պիրի իւզէրինէ գօնմասըլլէ,
Ճիւմլէսի Բուհ իւլ Գուտսլէ մէմլու օլարագ,
Բուհըն քէնտիլէրինի նութգ էթտիրտիյինէ կէօրէ
ախէր լիսանլար թէքէլլիւմ էթմէյէ պաշլատըլար :»
Ա՛մալ. 2. 1—4 :

Օլ վագթտա խրիսթիյան քիլիսէյի թէշ-
քիլ էտէնլէրին պիր տիկէր թէճէմմիւ՛ի հագ-
զընտա պիր թա՛րիֆ տահա վար տըր :

«Վէ հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւ [շակիրտլէր]
էքմէք փարէլէմէյէ ճէմ՝ օլտըզլարընտա, Պօղոս
էրթէսի կիւն կիտէճէք օլմաղլէ, անլէրէ վա՛գ է-
տէրէք, քէլամը կէճէ եարըսընատէք ուզաթար :»
Ա՛մալ. 20. 7 :

Պօղոս ընտուլըն ըրսալէլէրինտէ պա՛զը
 Ֆըգրալար վար տըր քի, անլէրի պա՛զըլար՝
 սէպթ կիւնիւ հագգընտա օլան էմր խրիս-
 թիյանլարա 'ա՛խտ տէյիլ տիր Ֆիքրինէ միւ-
 սա՛խտ զանն էտէրլէր իսէ տէ, պէօյլէ պիր
 Ֆիքր ֆիթապ ը Մուգատտէսին պազգա գըսմ-
 լարընըն թա՛լիմինէ զիյատէսիյլէ գարչը օլ-
 տըղը կիպի՝ ֆրիստոսըն քէնտիսինին տօղ-
 ըուտան տօղըույա թա՛լիմ էթտիյինէ տախի
 գարչը տըր: Պու Ֆըգրալարը տիգգաթլըճա
 թէֆթիչ էտէրէք անլէրէ պէօյլէ մա՛նա վէ-
 ըրլմէսի միւնասիպ օլմատըղը կէօրիւլէճէք տիր:

Ձիքը էթտիյիմիզ իւչ Ֆըգրալար Բօմ. 14.
 5, 6: Ղալ. 4. 8—11: Գօլ. 2. 16, 17 տիր:

Պօղոս ընտուլըն Բօմալըլարա եազտըղը
 ըրսալէտէ շէօյլէ օգուրըզ:

«Քիմի պիր կիւնիւ տիկէր պիր կիւնտէն՝ միւ-
 ընճճան թութար. վէ քիմի հէր կիւնիւ միւնսպի
 թութար. հէր քէս քէնտի զիննինտէ գանմըչ օլ-
 սուն: Կիւնէ ի՛թիպար էտէն՝ Բապպ իչիւն ի՛թի-
 պար էտէր, վէ կիւնէ ի՛թիպար էթմէյէն՝ Բապպ
 իչիւն ի՛թիպար էթմէզ. եէյէն՝ Բապպ իչիւն եէր,
 զիրա Սլլահա շիւքըր էտէր, եէմէյէն տախի Բապպ
 իչիւն եէմէյիպ՝ Սլլահա շիւքըր էտէր:» Բօմ. 14.
 5, 6:

Պու քէլամլար հագիգաթլէ շիմոի խրիս-

Թիյան քիլիսէսինէ տախի խիթապ օլունա-
պիլիբ : Խրիսթիյան քիլիսէսինին պա՛ղը գըսմ-
լարը շիմտի տախի պա՛ղը կիւնլէրէ մէսէլա
Պէօյիւք ճում՝ա կիւնիւնէ, Պւրուճ կիւնիւնէ,
Պէօյիւք փէհրիզ կիւնլէրինէ, Մնունդ կիւ-
նիւնէ վէ սա՛իրէ՝ խուսուսի հիւրմէթ կէօս-
թէրիլլէր : Վէ խրիսթիյան քիլիսէսինին պաշ-
գա գըսմլարը տախի հէր կիւնիւ պիբ սա-
յարլար . լաքին պու էֆքեար ֆարգը խրիս-
թիյան քիլիսէսինին եօգարըտա զիքը էթտի-
յիմիզ գըսմլարընըն հիչ պիբիսի թարաֆըն-
տան Եէվմ ի Մուգատտէս հագգընտա տէյիլ
տիր, նէ տէ րէսուլլէրին կիւնիւնտէ պէօյլէ
օլտըղընը զանն էթմէյէ հագգըմըզ վար տըր :

Րէսուլ Ղալաթիալըլարա կէօնտէրտիլի
րիսալէտէ շէօյլէ եաղըյօր :

«Լաքին օ զէման Ալլահը պիւմէզ իքէն՝ զաթէն
իլան օլմայանլարա գուլլըզ էտէր խտինիզ : Շիմտի
խէ սիզ Ալլահը պիւմիչ, վէ պախուսուս Ալլահ
թարաֆընտան պիլինմիչ իքէն՝ նա՛սըլ շօլ զա՛իֆ
վէ ֆագիր էրքեանա թէքրար գուլլըզ էթմէք իս-
թէյէրէք, անլէրէ րիւճու՝ էտէրսինիզ : Կիւնլէր վէ
այլար վէ վագթլար վէ սէնէլէրէ րի՛այէթ էտէրսի-
նիզ : Սիզին իչիւն գօրգարըմ քի ուղրունըզտա
չէքտիլիմ էմէք պիհուտէ կիտէճէք տիր :» Ղալ-
4. 8—11 :

Այէթ 10ը սիյազ ու սէպագըլէ թաթ-
պիզ էտէրէք, կէօրիւլէճէք տիր քի, ըհսուլ
պուրատա աշիքեարէ փութփէրէսթիլիքտէն
խրիսթիյանլըղա տէօնմիւշ օլանլարը թա'եիպ
էտիյօր քի, պունլար պա'զը կիւնլէր, այլար
վէ սէնէլէր միւնասէպէթիյլէ քէնտի եվվէլ
քի փութփէրէսթ 'ատէթլէրինի հըֆզ էտէր-
լէր իտի . լաքին անլէրի հիշ պիր վէճհլէ
Եէվմ'ի Մուգատտէսի եախօտ Ալլահըն էմր-
լէրինտէն հէր հանկը պիրիսինի հըֆզ էթ-
մէք վազիֆէսինտէն ազատ էթմէյօր :

Եսթեր քիթապընըն Յիւնճիւ պապ Դնճի
այէթինտէ մուվաֆֆազըյէթ կիւնլէրի սէշմէք
'ատէթի հագգընտա պիր թա'րիֆ վար արը :

«Վէ պիրինճի այ, եա'նի Նիսան այընտա մէլիք
Ահաշվէրօշըն օն իքինճի սէնէսինտէ, օն իքինճի
այ, եա'նի Ատար այընա տէկին հէր կիւն վէ հէր
այ իշիւն Համանըն հուզուրընտա Փուր, եա'նի
գուր'ա աթաղար :» Եսթ. 3. 7 :

Աթիտէքի ֆըզրա Ես. 47. 13տէ պու-
լունուր :

«Մէշվէրէթինին քէսրէթինտէն եօրուլտըն . շիմ-
տի սէմայը թագսիմ էտէնլէր, երլաղզարա պա-
գանլար, եէնի այլարլէ զա'իպի պիլտիրէնլէր գալզ-
պընլար . վէ իւզէրինլէ կէլէճէք պէլատան սէնի
գուրթարսընլար :» Ես. 47. 13 :

Պօղոս ընտուլ Գօլթօսիլիէրէ կէօնտէրտիյի ըիսալէտէ շէօյլէ եազըյօր :

«Իմօրի եէմէք եա իշմէք եա պայրամ եա այ պաշը եա սէպթ կիւնլէրի խուսուսընտա քիմօէ սիզի հիւքմ էթմէսին . չիւնքի պուշար կէլէճէք շէյլէրին կէօլկէսի օլուպ՝ ճիսմ իսէ Գրիստոսըն աըրի :» Գօլ. 2. 16, 17 :

Պու քէլամլար իլէ ընտուլ եէհուտիլըտէն խրիսթիյանլըղա տէօնմիւշ օլանլարը թա՛լիմ վէ թէշվիգ էտիյօր քի , անլէր ՝Ահա ը ՝Աթիգէ ՝ա՛խ օլան գանուշլարտա վէ ային ու ՝ատէթլէրտէ տէվամ էթմէլէրինի արզու էտէնլէրին թէվպիլլէրինէ էհէմմիյէթ վէրմէսինլէր , զիրա խրիսթիյանլըղա տէօնէնլէր արթըգ ՝Ահա ը ՝Աթիգ ային ու ՝ատէթինէ թապի՝ օլմայաճագլար իտի :

Ա՛մալ ի Ռուսուլ քիթապընտան էօյրէնիլիգ քի , Պօղոս ընտուլ Բառնարաս իլէ պիրլիքտէ Անտիոքտա պուլունան խրիսթիյան քիլիսէսինէ ՝այնի նասիհաթը վէրմիշ տիր : Աթիտէքի Ֆըգրա պունու կէօսթէրիր :

«Վէ եէհուտիյէտէն պա՛զը քիմսէլէր էնիպ՝ էյեր Մովսէսին այնի իւզրէ խիթան օլունմագսանըգ խէլաս պուլամագսընըգ տէյիւ պիրատէրլէրէ թա՛լիմ էտէրլէր իտի : Իմօրի Պօղոս վէ Բառնարասըն անլէր իլէ չօգ միւնագա՛ա վէ միւպահէսէլէրի օլ-

մաղէ, պու մէս՝ էլէտէն տօլայը՝ Պօղոս վէ Բառնաբաս իլէ քէնտիլէրինտէն տիկէր պա՛զը քիմսէլէրին Երուսաղէմէ ըհսուլլէր վէ իխթիյարլարըն եանընա չըգմայարընա գարար վէրտիլէր: Անլէր տախի քիլիսէ թա՛րաֆընտան թէչեի՝ օլունմաղէ Ֆինի գիա վէ Սամարիատան կէչիպ՝ թա՛իֆէլէրին իմանա կէլտիքլէրինի իֆատէ էտէրէք, ճիւմլէ պիրատէրլէրէ՛ ազիմ՝ մէսէրրէթ վէրիլլէր իտի, վէ Երուսաղէմէ վասըլ օլտըզլարընտա քիլիսէ վէ ըհսուլլէր վէ իխթիյարլար թարաֆընտան գապուլ օլունուպ՝ Ալլահըն քէնտի վասըթալարըլէ իճրա էթտիյի շէյլէրին ճիւմլէսինի նազլ էթտիլէր: Վէ ֆէրիսիլէր ֆըգրասընտան իմանա կէլմիշ պա՛զը քիմսէլէր գալզըպ՝ Անլէրի խիթան էթմէք վէ Մովսէսին շէրի՛աթընը հըֆզ էթմէլէրինի թէնպի՛հ էթմէք լազըմ՝ տըր՝ տէտիլէր: Պունուն իւզէրինէ ըհսուլլէր իլէ իխթիյարլար պու մէս՝ էլէսին միւզաքէրէսի զըմնընտա ճէմ՝ օլտըլար:» Ա՛մալ. 15. 4-6:

Գօլ. 2. Յտա իմա օլունան սէպթ կիւնիւ, ՝Ահա ը ճէտիտին պաշգա հէր ֆըգրասընտա օլտըզը կիպի, Եհհուտիլէրին հըֆզ էթտիքլէրի Եհվմ՝ ի սէպթ տիր քի, ՝Ահա ը ՝Աթիգ իտարէսի խիթամ պուլտըղընտա՝ օլ կիւն տախի քիլիսէնին Եհվմ՝ ի Մուգատտէսի օլմագտան խիթամ պուլտու, վէ իպն Ուլլահ խրիսթիյան քիլիսէսի իչիւն ֆէնտի գըյամ էթտիյի կիւնիւ թագտիս էյլէտի: Պու տէտիյիմիզէ պիրիճիք միւսթէսնա պէլքի Մատթ. 24. 20

տէքի իֆատէ տիր քի, օրատա սէպթ կիւ-
նիւ տէմէքլէ կէրէք 'Ահա ը 'Աթիգ զէմանըն-
տա Եհհուտիլէրին հըֆլ էթտիքլէրի սէպթ
կիւնիւ օլան Եէվմ ի Մուգատտէսի, կէրէք
սօնկրատան խրիսթիյան քիլիսէսինին հըֆլ
էտէկէլտիյի հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւնտէ-
քի Եէվմ ի Մուգատտէս անկլաշըլըր:

Պօղոս ըհսուլըն մէլիք Աղրիփփաս հուզու-
ընտա քէնտիսինի միւտաֆա'ա էթտիյի վա-
գըթ, տահա զիյատէ փէյղամպէրլէրին վէ
Մովսէսին խապէր վէրտիքլէրի շէյլէրի նա-
սըլ գապուլ էթտիյինէ տա'իր սէօյլէտիյինէ,
վէ Ա'մալ ի Բուսուլտա թա'րիֆ օլունան
սէօղլէրէ տիգգաթ էթմէք էյի տիր:

«Նիհայէթ Ալահըն 'ամլընա մագհար օլարագ
պու կիւնէ տէյին պագի իմ, վէ քիւշիւյէ վէ պէօ-
յիւյէ շէհատէթ էտէրէք, փէյղամպէրլէրին վէ Մով-
սէսին վագը' օլաճաղընը խապէր վէրտիքլէրի շէյ-
լէրտէն, Եանի Մէսիհին էլէմ չէքէճէյի, վէ էմ-
վաթտան էն էվվէլ գըյամ էտիպ' գավմա վէ թա'ի-
ֆէլէրէ նուր թէպշիր էտէճէյինտէն մա'տա հիչ պիր
շէյ սէօյլէտիյիմ Եօգ տըր' տէտի:» Ա'մալ, 26. 22, 23:

Պալատէ գիքր օլունան այէթլէր փէյղամ-
պէրլէրին վէ Մովսէսին մուհարրէրաթընա
Պօղոս ըհսուլըն կէօսթէրտիյի հիւրմէթ վէ
րի'այէթի պէյան էթտիյի կիպի, ըհսուլըն
թա'լիմաթընըն հէր հանկը պիր գըսմընը չէ-

քիչտիրիպ անա եակլըչ մա'նա վերերէք,
 փէյղամպերէք վէ Մովսէս թարաֆընտան
 եհվմ'ի Մուգատտէս հագգընտա վերիւմիչ օ-
 լան աչըգ էմրէ քէնտիլէրին կէօսթերտիքլէրի
 իթա'աթսըղըղը մա'զուր թութմաղա չալը-
 շանլարըն էֆքեարընըն նասըլ պօշ օլտըղընը
 տախի իսպաթ էտէր :

Քրիստոս էֆէնտիմիզ պու տիւնեատա ի-
 քէն էյիլիք էտէրէք եհվմ'ի Մուգատտէստէ
 էօթէյէ պերիյէ կիտէր իտի տէնիլմիչ իսէ
 տէ, պու՝ Ալլահըն քէլամընըն թա'լիմինէ մու-
 թապըգ տէյիլ տիր : Տահա սողըուսը պու
 տըր քի, Քրիստոս էֆէնտիմիզ էյիլիք էտէ-
 րէք էօթէյէ պերիյէ սօլաչըր, վէ էմր մու-
 ճիպինճէ եհվմ'ի Մուգատտէստէ իսթիրա-
 հաթ էտէր իտի : Պունտան էվվէլ Ղուկաս
 ինճիլինտէ էֆէնտիմիզին եհվմ'ի սէպթտէ
 սինաղօղա կիթմէք 'ատէթինտէ օլտըղընը
 կէօրտիւք, վէ օլ կիւնտէ սինաղօղտա Անըն
 օգուտըղընըն եախօտ թա'լիմ էթտիյինին պիր
 գաչ թա'րիֆլէրինի պիլիբիզ լաքին անըն
 իւչ սէնէլիք իըտմէթ ի 'ալէ'իյէսի էսնասըն-
 տա իճրա էթտիյի պէլքի եիւզլէրճէ միւ'ճի-
 զէլէրտէն, ինճիլէրտէ կէօրիւլտիւյիւ իւզրէ
 անճագ եէտիսինի եհվմ'ի սէպթտէ իճրա
 էթտի . եա'նի իւչիւնիւ սինաղօղլարտա, պի-

րիսինի Սիմոն Պետրոսըն խանէսինտէ, վէ
 տիկէրինի ֆէրիսիլէրին րէ՛խսլէրինտէն պիրի-
 սինին խանէսինտէ իճրա էթտի. պէօյլէճէ ան-
 ճագ իքի միւ՛ճիզէ Անըն իւչ սէնէլիք խըտմէթի
 էանասընտա սէպթ կիւնիւնտէ եա սինաղօղա
 կիտէր իքէն, եա սինաղօղտան կէլիւր իքէն չօգ
 իհթիմալ տըր քի եօլտա իճրա օլունտու: Իպն
 Ուլլահըն թա՛լիմինտէն աչըզ թարղտա էօյրէնէ
 պիլիւրիզ քի, նակեահ վագը՝ օլան պիր վա-
 գը՛տտան եախօտ խասթալըգտան տօլայը պի-
 զիմ եարտըմըմըզա միւհթամճ օլուպ, պիզիմ
 կէօղիւմիւզ էօնիւնտէ վէ արամըզտա պուլու-
 նանլարա Եէվմ ի Մուգատտէստէ եարտըմ
 էտէպիլիւրիզ, Եէվմ ի Մուգատտէստէ իսթի-
 րահաթ էտիպ օլ կիւնիւ թագտիս էթմէք
 պապընտա Խալիգիմիզին վէրտիյի էմրի խա-
 թըրտա թութարագ, հաֆթանըն օլ պիր
 ալթը կիւնլէրինտէ տախի հէմճինսլէրիմիզէ
 օլան վաղիֆէմիզին իճրասընա ղայրէթլէ չա-
 ւըշմալը իզ, վէ Ալլահըն ֆէնտի կիւնիւ օլմաղա
 թա՛եին էթտիյի կիւնտէն հէմճինսլէրիմիզէ
 եարտըմ էթմէք իչիւն վագթ ալմամաղա միւմ-
 քին ի մէրթէպէ ղայրէթ էթմէլի իզ: վէ ալթը
 կիւնտէ իչլէյէ պիլէճէյիմիզ խայր՝ամէլլէրի ու-
 մուր ը տիւնեէվիյէմիզին քէսրէթինսէն նաչի
 Եէվմ ի Մուգատտէսէ թէրք էթմէմէլի իզ:

Քրիստոս Էֆէնտիմիզէ գապահաթ իսնատ
 էթմէք արզուսընտա պուլունան 'իւլէմա վէ
 ֆէրիսիլէր, Անըն 'ալէյհնտէ եէվմ' ի սէպթ-
 տէ շիֆա վէրիյօր տէյիւ էթտիլէրի իթթի-
 համտան պաշգա պիր իթթիհամտա պուլուն-
 մատըգլարընտան, Քրիստոսըն օլ կիւնիւ
 ֆէնտի վագթընտա Եէհուտիլէրին հըֆզ էթ-
 տիլէրի իւզրէ սըգը պիր թարզտա պիլէ
 հըֆզ էթտիյի անկլաշըլըր : Վէ թարլալարտա
 վէ եէվմ' ի սէպթտէ ֆէրիսինին էվինէ էքմէք
 եէմէյէ կիթտիյինտէ ֆէրիսիլէրին հազըր
 պուլունմալարը աշըգ սուրէթտէ կէօսթէրի
 քի, պու իքի վագը'ալարտա տախի Եէհու-
 տիլէրին եէվմ' ի սէպթի հըֆզ էթմէք խու-
 սուսընտա օլան սըգը ային ու 'ատէթլէրի
 միւնասէպէթիյէ Էֆէնտիմիզ իլէ անլէր արա-
 սընտա հիչ պիր միւնազա'ա վուգու' պուլմա-
 տը : Վագա'ա ֆէրիսիլէր շէրի'աթըն ըուհընա
 իթա'աթ էտէճէք եէրտէ, շէրի'աթըն հարֆընը
 հըֆզ էթմէյէ փէք մուգայյէտ իտիլէր :

Խրիսթիյան քիլիսէսինին ա'զալարը արա-
 սընտա պա'զըլար վար տըր քի, Եէվմ' ի Մու-
 գատտէսին էմր ի իլահի իլէ թագտիս օլուն-
 մըշ իտիյինի գապուլ էթմէմէք իսթէրլէր,
 վէ պու գիւմլէրինի թաստիգ էթմէքտէն
 տախի Քրիստոսըն շէրի'աթը իթմամ էթմիշ

Խախիկնի, եախօտ արթըզ շէրի՛աթ թահժըն-
 տա տէյիլ, անճագ ՚ինայէթ թահժընտա եա-
 շատըզլարընը իլէրի կէթիբիբլէր: Քրիստոսըն
 շէրի՛աթը իթմամ էթմիշ օլմասը ճէլիլ պիր
 հագիգաթ օլուպ՝ իմանլէ թէպրիյէ օլունմագ
 պէօյիք թա՛լիմաթը անճագ անտէն ասըլը
 տըր. լաքին շիպհէսիզ Ալլահըն էյիլիյի Ալ-
 լահըն էմրլէրինէ ըի՛այէթ, վէ Անըն իրատէ-
 թինէ հիւրմէթ էթմէյէ, Անըն շէրի՛աթընը
 սէվմէյէ պա՛իս օլմայը, վէ Անըն էյիլիյինի
 վէ մէրհամէթինի սու՛ի իսթի՛մալ իլէ Քէնտի
 քէլամընտա իթա՛աթ էթմէմիզի պէրրագ
 պիր թարզտա վէ աչըզտան էմր էթմիշ օլ-
 տըլը շէրի՛աթա իթա՛աթ էթմէքտէն, քէն-
 տիմիզի մա՛զուր թուլթմաղա պիր սէպէպ օլ-
 մամայը տըր: Շէրի՛աթ թահժընտա տէյիլ,
 ՚ինայէթ թահժընտա եաշայօրըզ տէյերէք,
 Ալլահըն քէլամընը եանկըշ թէֆսիր էթմէք,
 Ալլահըն քէլամընըն հավի օլմատըլը մա՛նայը
 անտէն չըգարմագ տըր: Պունուն պէօյէ օլ-
 տըլը եօգարըտաքի քէլամլարըն ալընտըլը
 ֆըզրայա պագըլտըզտա աչիքեար օլուր քի
 օրատա “Զիրա շէրի՛աթ թահժընտա օլմայըպ՝
 ՚ինայէթ թահժընտա պուլունտըղընըզտան,
 կիւնահ իւզէրինիզէ մուսալլաթ օլմայաճագ
 տըր: Իմօի նէ՞ տէյէլիմ. շէրի՛աթ թահժընտա
 օլմայըպ ՚ինայէթ թահժընտա պուլունտըղըմըզ

իչիւն կիւնահ իշլէյէլիմ մի. հաշա՛ւ” (Բօմ. 6. 14, 15): Հէր պիր հագիգի խրիսթիյանըն տույղուսը աթիտէքի այէթատ Պօղոս ըտոււլըն պէյան էթտիյի տույղու կիպի օլմալը տըր “Ձիրա պաթընի ատէմէ կէօրէ Սլահըն շէրի՛աթընտան հազզ էտէրիմ:” (Բօմ. 7. 22): Քեա՛շքի Պետրոս ըտոււլըն իխթար նէյլիւտէն օլան շու քէլամլարընը խաթրտա թութա իտիք:

«Վէ Բապարմըզըն թէ՛ննիսինի խէլաս 'ատտ էտինիզ, նիթէքիմ սէվկիւլիւ պիրատերիմիզ Պօղոս տախի քէնտինէ իհասան պույրուլան հիքմէթէ կէօրէ, ճիւմէ ըրսալէլէրինտէ պու շէյէրտէն պահս էթտիյի միսիլիւ, սիգէ տախի էազմըշ տըր. պունւլարտա պա՛զը կիւճ ալլաշըլըր շէյէր օլմալէն ճահիլ վէ սէպաթսըզ քիմսէլէր սա՛իր քիթապլար հագգընտա էթտիքլէրի կիպի՝ քէնտի հէլաքլարը իչիւն պունլարըն մա՛նասընը տախի թէղեիր էտէրլէր:» 2 Պետ. 3. 15, 16:

Իպն Ուլլահ պու տիննետտա իքէն Եէհուտիլէրէ թէմսիլ իլէ թա՛լիմ էտէրէք՝ “Էկէր Մոփսէս իլէ փէյղամպէրլէրի տինկլէմէզլէրսէ, էմվաթտան պիրի գըյամ էթսէ տախի իլզամ՝ օլունմայաճազլար՝ տէտի:” (Ղուկ. 16. 31): Շիմտիյէ գատար պէյան էթտիքլէրիմիզտէն աչիքետար օլաճազ տըր քի, Մոփսէս վէ փէյղամպէրլէր եէվմ ի սէպթին Սլահըն մուգատտէս կիւնիւ օլտըղընը իտտի՛ա, վէ Սնըն իսմինտէ Եէվմ ի Մուգատտէս հագգընտա օլան շէրի՛աթա հիւրմէթ վէ իթա՛աթ կէօսթէրիլմէսինի էմը էտէրլէր: Վէ ատէմլէր Եէվմ ի Մուգատտէսի հըֆզ էտէրէք իթա՛աթ

կէօսթէրտիքլէրինտէ, պիզգաթ Ալլահա տօղ-
րու օլան էմրլէր միւսթէսնա օլարագ Ալլահըն
հէր հանկը պիր էմրինէ իթա'աթ էթմէքան
իլէրի կէլէն պէրէքէթլէրտէն տահա պէօյիւք
պէրէքէթլէր անլէրէ իհասն օլունաճաղընը
վա'տ էտէրլէր :

Եէվմ ի Մուգատտէսի հըֆզ էթմէքլէ 'ա-
լագատար օլան պիր խուսուսի նօզթա տա-
խի վար տըր քի, Ալլահը սէվմէք վէ Անա
հիւրմէթ վէ ըի'այէթ էթմէք իաթէյէնլէր ա-
նը էյիճէ խաթրտա թութմալը տըրլար, եա'
նի Մովսէսին վէ Եզեկիէլին թա'լիմի պու-
տըր քի, Եէվմ ի Մուգատտէս խուսուսիյլէ
Ալլահ թարաֆընտան՝ Ալլահ իլէ քէնտի գավ-
մը արասընտա պիր 'ալամէթ օլմագ իւզրէ
թա'եին օլունտու : Պիզ Ալլահըն գավմը մա-
գամընտա թանըմաղա արզու էտէր մի իզ :
Պիզ Անը պիզիմ Բապպըմըզ վէ Էֆէնտիմիզ
մագամընտա 'ալէնէն իգրար էթմէք իաթէր
մի իզ : Պունա 'ալամէթ օլմագ իւզրէ վէրիլէն
չէյ Եէվմ ի Մուգատտէս՝ եա'նի սատրգ պիր
թարզտա վէ 'ալէնէն մուգատտէս հըֆզ օ-
լունան Եէվմ ի Մուգատտէս տիր : Մովսէսին
վէ Եզեկիէլին պու թա'լիմի պունտան էվվէլ
զիբը օլունան իուր. 31. 12-17 վէ Եզեկ. 20.
11-24 այէթլէրտէ պուլունուր :

Պու ըիսալէտէ Ալլահըն քէլամընտան իլէ-
րի կէթիրիլէն ֆըգրալարը տիզգաթլըճա միւ-
թալա'ա էտէրէք, իւմիտ էտէրիզ քի, օգու-
յանլար Եէվմ ի Մուգատտէս հազընտա տա-

հա պերրագ պիր Ֆիքր արապ, եկվմ ի Մու-
գատտէսին հիւքմիւնիւն շիմտի տախի ճարի
օլտըղընը վէ անըն իլէ 'ալագատար օլան վա-
զիֆէլէրի կէօրէճէքլէր տիր: Պու գանուն
Ալլահըն քէլամընտա պերրագ պիր թարզտա
թա'րիֆ օլունմը իքէն, պիւթիւն ֆիթապը
Մուգատտէստէ պու էմրի լաղվ վէ իպթալ
էտէն, եախօտ օլ էմրի շու եա պու վագթա,
եախօտ եարընըղ 'Ահտը 'Աթիգ եա 'Ահտը
ճէտիտ իտարէսինէ միւնհասըր գըլան պիր
թէք 'իպարէ պուլունմաղ: Տա'իմա խաթրտա
թութամալը իղ քի, Ալլահըմըղ թէպէտտիւլ
էթմէզ Ալլահ տըր: («Ձիրա պէն եէհօվա իմ,
թէղայլիւր էթմէմ» (Մաղ. 3. 6) տէնիլմիշ
տիր: Ալլահ հէր շէյին սօնընը իպթիտատէն
կէօրիւր, վէ խալիզիմիզ թարաֆընտան խիւ-
զաթըն եէտինճի կիւնիւնտէ թագտիս օլու-
նան եկվմ ի Մուգատտէս, եէտինճի կիւն-
տէն էվվէլ օլան ալթը կիւնլէրտէ պու տիւն-
եայը ինսան իչիւն միւնասիպ գըլմագ պապըն-
աա խալիզին խալգ էյլէտիյի շէյլէր մէվճուտ
օլտըղճա, մուգատտէս պիր կիւն օլարագ պու
կիւն տախի մէվճուտ օլաճագ տըր:

Եէմ ի Մուգատտէս հագգընտա օլան էմ-
րի Ալլահըն քէլամընտա բուն իւլ Գուտարն
նասըլ էհէմմիյէթ վէրէրէք պէյան էթտիլինի,
վէ փէյղամպէրլէրին պու էմրէ վա'տլար վէ
թէհտիտլէր իլէ պերրագ սուրէթտէ նասըլ
գուվվէթ վէրտիքլէրինի պու ըիսալէտէ կէօր-
տիւք: Գեա՛շքի պիզ անլէրին թա'լիմինի նա-

զարը միւթայա՛սյա արւս, վէ Ալլահըն քէ-
լամընտա փէյլամպէրլէր վասըթասըյէ Բուհ
իւլ Գուտս թարաֆընտան էօյլէ կիւզէլ վէ
պէրրագ սուրէթտէ պէյան օլունան շէրի՛ա-
թա հիւրմէթսիլլէթտէ վէ իթա՛աթսըզըգտա
պուլունմայա իտիք :

Խուսուսա Գրիստոսըն պիզիմ՝ Խալիզիմիզ
օլտըզը պէյան օլունմըշ օլտըղընը (Յովհ. 1.
1—3. վէ 10) վէ Խալիզիմիզ մագամընտա
Եէվմ ի Մուգատտէսի թագտիս էթմիշ իտի-
յինի (Թէք. 2. 3) խաթրտա թուլթմալը իզ :
Գրիստոս քէնտիսի պիզզաթ Եէվմ ի Մուգատ-
տէսի հըֆզ էթմէմիզի տօղրուտան էմը էթ-
միշ տիր. “Էկէր պէնի սէվէրսէնիզ, պէնիմ՝
էմըլէրիմի հըֆզ էտինիզ” (Յովհ. 14. 15) տէ-
յիւ թա՛լիմ էթտիյի կիպի, գըյամ էթտիք-
տէն սօնկրա տախի, “Սիզէ էմը էթտիյիմ՝
շէյլէրին ճիւմիէսինի հըֆզ էթմէյի անլէրէ
թա՛լիմ էտինիզ.” տէտի : Էօյլէ իսէ պիզիմ
իչիւն էօլմիւշ օլան Չաթը ճէլիլին էմրինէ ի-
թա՛աթ վէ Անըն իրատէթինէ հիւրմէթ էտէ-
րէք՝ Անը սէվտիյիմիզի կէօսթէրէլիմ. զիրա
Քէնտիսի պիզիմ՝ Խալիզիմիզ մագամընտա օլ
կիւնիւ թագտիս էտիպ՝ իտէլասքեարըմըզ մա-
գամընտա գըյամ էթտիյի կիւնիւ մուգատ-
տէս գըլմըշ տըր : Պիզ տախի Խալիզիմիզին վէ
Խէլասքեարըմըզըն միւպարէք գըլտըլը կիւնիւ
մուգատտէս թուլթմաղա ղայրէթ էտէլիմ :

